

Գոնկրեդը Հաստատեց Տնտեսութեան Աջակցութեան Օրինագիծը Ամերիկացիներու Մեծ Մասը Պիտի Ստանան 1200 Տոլար Նպաստ

Ուրբաթ օր, Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տունը հաստատեց տնտեսութեան աջակցութեան օրինագիծը, որ օր մը առաջ միաձայնութեամբ քուէարկուած էր Ծերակոյտին կողմէ: «Քորոնա» ժահրի համաճարակին պատճառաւ ստեղծուած տնտեսական տագնակը կանխելու նպատակաւ, երկու դրիլիոն տոլարի աջակցութիւն պիտի տրամադրուի տնտեսութեան բազմաթիւ ճիւղերուն ու նաեւ անհատ քաղաքացիներուն:

Գոնկրեդի օրինագիծին համաձայն յառաջիկայ շաբաթներուն 1200 տոլար անմիջական օգնութիւն պիտի ուղարկուի բոլոր այն ամերիկացիներուն, որոնց տարեկան եկամուտը մինչեւ 75 հազար տոլար է: 75-99 հազար տոլար եկամուտ ունեցողները կը ստանան աւելի նուազ գումար: Ընտանիքները պիտի ստանան 2400 տոլար, իսկ իւրաքանչիւր երեխայի համար՝ յաւելեալ 500 տոլար: 99 հազար տոլարէն աւելի եկամուտ ունեցողներուն բաժին պիտի չհասնի այն նպաստներէն:

Գործազրկութեան մատնուած անհատներու նպաստները պիտի երկարաձգուի չորս ամիսով ու նաեւ պիտի ստանան շաբաթական յաւելեալ 600 տոլար:

1200 տոլար օժանդակութիւնը պիտի տրուի նաեւ ընկերային տարբեր տեսակի նպաստներ՝ Social Security եւ SSI ստացողներուն:

Այս նպաստէն պիտի կրնան օգտուիլ նաեւ այն Ամերիկացիները, որոնք կը բնակին արտասահմանի մէջ: Հետեւաբար, Հայաստան բնակող Ամերիկայի քաղաքացիները (ոչ կրին քարտ ունեցողներ), որոնք 2018-ին եւ կամ 2019-ի հարկային փաստաթուղթեր (tax return) լրացուցած են պիտի կրնան օգտուիլ այս նպաստներէն:

Այս օրինագիծով գործազրկութեան նպաստ պիտի տրամադրուի նաեւ անոնց, որոնք կը գործէին ազատ պայմանագրով (Independent Contractor) եւ կը ստանային 1099 հարկային փաստաթուղթեր: Անցեալին, այս դասակարգման մէջ գտնուողները իրաւունք չունէին գործազրկութեան նպաստի դիմելու: Այս փոփոխութիւնը առիթ կու տայ Uber-ի եւ Lyft-ի վարորդներուն եւ այլ նման աշխատանքներով զբաղողներուն, օգտուելու պետական նպաստներէն:

Յայտնենք որ, Մարտ ամսուայ առաջին երեք շաբաթներուն միայն, մօտ 4 միլիոն ամերիկացիներ դիմում ներկայացուցած են

Շար.ը էջ 5

Արայիկ Յարութիւնեան եւ Մասիս Մայիլեան Պիտի Մասնակցին Արցախի Նախագահի Ընտրութիւններու Երկրորդ Փուլին

Արայիկ Յարութիւնեան

Արցախի Կենտրոնական Ընտրական Յանձնաժողովը հրապարակեց Մարտ 31-ին կայացած նախագահական ընտրութեան արդիւնքները, որու համաձայն թեկնածուներէն ոչ մէկը կարողացած է հաւքել ձայներու 50 տոկոսէն աւելին: Հետեւաբար, Ապրիլ 14-ին տեղի կ'ունենայ նախագահի ընտրութեան երկրորդ փուլը:

Արցախի նախագահի պաշտօնին յաւակնող 14 թեկնածուներուն մէջ ամենէն աւելի քուէ ստացած է

Մասիս Մայիլեան

նախկին վարչապետ Արայիկ Յարութիւնեանը՝ 36,076 ձայն կամ 49,26 տոկոս: Երկրորդ տեղի վրայ կու գայ արտաքին գործոց նախարար Մասիս Մայիլեանը, որ ստացած է 19,360 ձայն կամ 26,4 տոկոս: Թեկնածուներէն Վիտալի Բալասանեան հաւքած է 10,755 ձայն կամ 14,7 տոկոս:

Ընտրողներու ընդհանուր թիւը կազմած է 104,348, իսկ

Շար.ը էջ 5

Հայաստան Մէջ Առնուագն Տասը Օրով Կ'երկարաձգուի Սահմանափակումները

Կառավարութիւնը եւս տասը օրով կ'երկարաձգէ սահմանափակումները: Պատճառը, ինչպէս ֆէյսպուքեան ուղիղ եթերով յայտարարեց Նիկոլ Փաշինեան, երկրին մէջ «Քորոնա» ժահրի հաստատուած դէպքերուն աճն է:

Վարչապետը քաղաքացիներուն կողմէն ուղղեց շատ լուրջ վերաբերուիլ իրավիճակին. - «Եթէ մենք այս իրավիճակում արտակարգ միջոցներ չձեռնարկենք, «Քորոնա» ժահրը կը հասնի մեզ շատ արագ»:

Փաշինեան շեշտեց, որ սահմանափակումները ոչ թէ քաղաքական նպատակներով կը կատարուին, այլ իրավիճակը կառավարելի պահելու, քաղաքացիներու անվտանգութիւնը ապահովելու համար:

Ան անդրադարձաւ նաեւ «Քորոնա» ժահրով հիւանդացած անձերու առողջութեան, ըսելով, մասնաւորապէս, որ անոնց մեծամասնութիւնը նոյնիսկ ջերմութիւն չունի. - «Շուրջ 90 անձ թոքաբորբ ունի, եւ այս պահին թոքաբորբով հիւանդ մեր քաղաքացիներէն 30-ը գտնուում են ծանր վիճակում»:

Պարէտ Տիրգրան Աւինեան կառավարութեան ասուլիսի ընթացքին յայտարարեց, որ սահմանափակումները աւելի պիտի խստանան: Ըստ Աւինեանի, եթէ կառավարութիւնը որեւէ սահմանափակում չմտցնէր, Մարտի 1-էն յետոյ,

75-80 օրուայ ընթացքին Հայաստանի բնակչութեան մօտ 89 տոկոսը վարակուած կ'ըլլար:

Աւինեան նաեւ շեշտեց, որ կառավարութեան բոլոր գործողութիւնները գիտական հիմք ունին:

Հարցին, թէ ե՞րբ Հայաստանը կը վերադառնայ բնականոն կեանքին, պարէտը պատասխանեց. - «Փուլ առ փուլ հանելով բոլոր սահմանափակումները՝ մենք յոյս ունենք, որ արդէն Ապրիլի կէսերից - Մայիսի սկզբից մենք ամբողջապէս վերադառնալու ենք մեր բնականոն կեանքին՝ եթէ շղթաների կանխարգելման եւ անձանց մեկուսացման աշխատանքները կարողանանք իտէյալական իրականացնել»:

Առողջապահութեան նախարարութեան մամուլի իսուսակ Ալինա Նիկողոսեան ֆէյսպուքին մէջ նշած է, որ հաստատուած նոր վարակակիրներէն 23-ը գտնուած են մեկուսացման մէջ, 24-ը կապ ունին հաստատուած դէպքերուն հետ, 3 անձերու շփման շրջանակը կը պարզուի:

Այսպիսով Հայաստան հաստատուած դէպքերը հասան 532-ի, որոնցմէ բուժուած է 30-ը, մահացած՝ 3-ը:

Առողջապահութեան նախարարութեան

Շար.ը էջ 5

ՍԳՅԿ-ի Նախաձեռնութեամբ Ստեղծուած է Խորհրդատուական Գրասենեակ

ՍԳՅԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմինի նախաձեռնութեամբ ու համագործակցութեամբ Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութեան (ՀԿԲՄ) եւ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱԽ) կը յայտարարէ որ «քորոնա» ժահրի ստեղծած տագնապալի վիճակին բերումով կեանքի կոչած ենք յատուկ գրասենեակ մը:

Սոյն գրասենեակը խորհրդատուական ծառայութիւններ պիտի տրամադրէ պետական եւ այլ նպաստներէն օգտուելու կարելիութիւններուն մասին, որպէսզի Հայ քաղաքացիները կարողանան որոշ չափով յաղթահարել տնտեսական դժուարութիւնները:

Խորհրդատուութեան եւ օժանդակութեան համար կարելի է դիմել հեռաձայնելով հետեւեալ թիւին. 888-908-1887

Կամ. contactus@aebu.org

Այս առթիւ կոչ կ'ուղղենք հետեւի շրջանի առողջապահական կանոններուն եւ ապահովական բոլոր թելադրանքներուն:

ՍԳՅԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմին

Երոպական Միութիւնը 140 Միլիոն Եւրօ կը Տրամադրէ

Եւրոպական Միութիւնը «Արեւելեան գործընկերութեան» ծրագրի մասնակից վեց պետութիւններուն, որոնց կարգին՝ Հայաստանին, ընդհանուր առմամբ շուրջ 140 միլիոն եւրօ կը տրամադրէ «Քորոնա» ժահրի համաճարակի յղթահարման վերաբերեալ անյապաղ կարիքները հոգալու նպատակով: Այս մասին նշուած է Եւրոպական յանձնաժողովի կայքը տեղադրուած հարցազրույթի մէջ:

Ըստ նոյն աղբիւրին, «Արեւելեան գործընկերութեան» երկիրներուն Եւրոպական Միութիւնը մօտ 700 միլիոն եւրօ կը տրամադրէ ճգնաժամի ընկերա-տնտեսական հետեւանքները մեղմացնելու նպատակով: Այդ, ըստ Եւրոպական յանձնաժողովի ներկայացուցիչներուն, կը կատարուի գործընկեր պետութիւններուն ցուցաբերուող օգնութեան, ներկայիս առկայ գործելակերպի կիրառմամբ:

Եւրոպական Միութեան հարեւանութեան քաղաքականութեան եւ ընդարձակման հարցերով յանձնակատար Օլիվըր Վարիլիի համաձայն՝ ցուցաբերուող օգնութիւնը կ'ուղղուի առողջապահական ոլորտ, ինչպէս նաեւ միջին եւ մանր ձեռնարկատիրութեան աջակցութեան:

ՎԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Քաղաքականութիւնը Փորձութեան Ժամին

ԱՐՄԵՆ ՕՐԱՆԵԱՆ

Հայաստանն ուշագրաւ օրեր է ապրում:

Վերջին դիմակներն են պատու-ւում: Ո՛չ բժշկական: Թէեւ ոմանց պարագայում դիմակներն այնքան թափանցիկ էին, որ հանրութիւնը վաղուց էր տեսել եւ գիտէր, թէ դրանց տակ ինչ կայ իրականում: Բայց դէ՛ դա ոմանց չէր խանգարել դիմակ հագնել եւ փարիսեցիութեան, երեսպաշտութեան քօղի տակ հանդէս գալ՝ յոյսը դնելով հանրա-յին ամենգիտի վրայ: Ու դէ, բնականաբար՝ արտակարգ իրա-վիճակների վրայ:

Հայաստանում (ինչպէս եւ աշ-խարհում) բարդ օրեր են, որտեղ ցանկացած բանական մարդ հաս-կանում է, որ իր անելիքը երկու բան պէտք է լինի. կա՛մ օգնել, կա՛մ եթէ չես կարողանում/չես ցանկա-նում դա անել, գոնէ չվնասել: Առժամանակ դադար տալ քաղա-քական նկատառումներով «բզբզե-լը», մինչեւ կը գան աւելի լաւ ժամանակներ: Որովհետեւ այս բարդ շրջանում գերակայող պե-տութեան՝ որպէս ամբողջականու-թիւն, շահն է, ոչ թէ առանձին անձի կամ խմբի: Որովհետեւ բա-նական մարդը հասկանում եւ ցան-կանում է, որ իշխանութիւնը (ո՛վ էլ որ լինի իշխանութեան ղեկին) բարդ իրավիճակը յաղթահարի, յաՉողի, չտապալի, քանի որ նրա տապալումը նշանակելու է երկրի տապալում:

Բայց դէ՛ յայտնի խօսք կայ. գէլի գլխին աւետարան են կար-դում, ասում է՝ շուտ արա, ոչխարը սարովն անցաւ:

Սերժ Սարգսեանն, օրինակ, յայտարարութիւն է տարածում, ըստ որի՝ պէտք է ազգովի հա-մախմբուել, որ յաղթահարուի այս վիճակը: Լաւ բան է ասում, ու լաւ է, որ ասում է: Միայն թէ հասկա-նալի չէ, թէ այդ դէպքում ինչու իր կողին չեն հետեւում իր իսկ ղեկա-վարած կուսակցութեան «կարկա-ռունները», կամ, առաջին հերթին սեփական փեսան՝ Վատիկանում Հայաստանի նախկին ղեսպան Մի-քայէլ Մինասեանը, որ Սարգսեա-նի կոչից ժամեր առաջ հեռուից հեռու հերթական գրառումն էր արել, որն իր բովանդակութեամբ ոչ մի կերպ չի տեղադրում Սարգսեանի կոչի շրջանակներում:

Բարդ վիճակ է. պետութիւնը քաղաքացիներին կոչ է անում տանը մնալ, յատկապէս խոցելի խմբերի ներկայացուցիչներին:

Բայց նրանցից շատերն աշխատող մարդիկ են ու, տանը մնալով, հարցնում են, թէ բա ինչ է լինելու իրենց աշխատանքի ու աշխատա-վարձի հետ: Եւ հէնց այդ նեղ պահին յայտնում է ԲՀԿ ղեկավարն ու մոռնաթ գալիս՝ «ես ինչի պիտի վճարեմ» աշխատակիցնե-րին, եթէ նրանք աշխատանքի չեն գալիս, ով արտակարգ դրութիւն յայտարարել է, թող նա էլ նրանց մասին մտածի:

Լաւ պահ է, ի հարկէ, օգտուել եւ քաղաքական շահարկումներ անել, անկատար օրէնսդրական բազան հաշուի առնելով՝ մարդ-կանց ուղարկել կառավարութեան դռները: Ինչ է եղել, որ, ամէն ինչ մի կողմ, փոխարէնը բողոքաւոր-ների մեծ բանակ կ'առաջանայ: Ու չի մոռանում իշեցնել, որ ինքը դեռ շաբաթներ առաջ ասել է, թէ ինչ է պէտք անել, բայց դէ՛ ասողին լսող էր պէտք, ա՛յ չեն լսել իրեն, թող հիմա ինչպէս ուզում են՝ հարցի տակից դուրս գան: Դեռ մի կողմ թողնենք, որ անիրատեսական բաներ էր ասում: Ենթադրենք, ասածները հիմնաւոր էին, բո-լորը: Ենթադրենք՝ իր «խելացի» խորհուրդները չեն լսել, իսկապէս սխալուել են: Յետո՞՞: Նշանակում է՝ պէտք է հիմա մոռնաթ գալ ու յոխորտա՞լ՝ «բայ որ ասում էի...»:

Դէ, էն միւս խմբի մասին շատ է խօսուել. քոչարեանական պրոպագանդայի «մահապարտ» ակտիւստները, որ ամենառա-ջին շարքերում են եւ հատել են ոչ միայն քաղաքականութեան, այլեւ՝ բարոյականութեան բոլոր սահման-ները եւ կոչ են անում չօգնել իշխանութեանը, որովհետեւ վեր-ջինն ապերախտ է: Չենք խօսում նաեւ նրանց միացած մի քանի բժշկի մասին, որ կարծես մոռացել են, թէ ժամանակին ինչ հիպոկ-րատեան երդում են տուել, մոռա-ցել են ամենակարեւորը՝ ակտի-վիստ լինելուց առաջ իրենք բժիշկ են: Կամ՝ գոնէ բժշկական կրթու-թիւն են ստացել:

Բայց լաւ բաներ էլ կան: Նախ-կին իշխանութեան հետ փոխկա-պակցուած անձանցից բոլորը չէ, որ մոռանում, որ իրենք նախեւառաջ բժիշկ են: Օրինակ՝ Արա Բաբլոյեա-նը. այս թեմայի մասին նա խօսում է ո՛չ որպէս ՀՀԿ-ական նախկին պատգամաւոր, այդ թիմի անդամ, այդ թիմի կողմից առաջադրուած ու ընտրուած Աժ նախագահ:

Ուրեմն, ամէն դէպքում «էս կողմերում» ամէն ինչ կորած չէ: «Ի ԼՈՒՐ»

Ալիեւը Կորցրել Է Իշխանութիւնը. Բարուի Նոր Տեղը

ՅԱԿՈՒ ԲԱՊԱԼԵԱՆ

Ադրբեջանը կամ չի վերահս-կում իր բանակը, կամ միտումնա-ւոր սրում է իրադրութիւնը՝ կրե-լով հետեւանքի համար ամբողջ պատասխանատուութիւնը: Այդ յայ-տարարութիւնն արել է Հայաստա-նի արտաքին գործերի նախարա-րութիւնը, դատապարտելով մար-տի 30-ին Տաւուշի սահմանի ուղ-ղութեամբ ադրբեջանական դի-վերսիայի փորձը: Հայաստանի պաշտպանութեան նախարարու-թիւնը յայտնել է դիվերսիա կան-խելու մասին, որի հետեւանքով վիրաւորուել է երկու հայ զինա-ուսուցիչ: Ադրբեջանական կողմի կո-րուստները, ըստ Հայաստանի ՊԵ-ի՝ ճշտում են:

Յետոյ արդէն հակառակորդի կրակոցներից վիրաւորուել էր Ոսկէվան գիւղի 14-ամեայ բնակի-չը, որի վիճակը գնահատուած է կայուն ծանր:

Ադրբեջանը վերջին ամիսնե-րին բաւական ակտիւ է Տաւուշի սահմանի ուղղութեամբ, որտեղ ադրբեջանական կանոնաւոր ստո-րաբաժաններին փոխարինեց սահմանապահ զօրքը: Այդ քարոզ-չական քայլը սակայն որեւէ կերպ փոփոխութիւն չի բերել Ադրբե-ջանի վարքագծում: Առաւել եւս, որ ադրբեջանական սահմանապահ ուժերը ռազմատեխնիկական հա-մալրուածութեան առումով գրեթէ հաւասարագոր են կանոնաւոր բա-նակի ստորաբաժաններին:

Արդեօք Ադրբեջանն այդպի-սով փորձում է ընդգծել, որ գործ ունի Հայաստանի հետ, ոչ թէ Արցախի՝ ի պատասխան Արցախի սուբիեկտութեան մասին Երեւանի պնդման: Թ՞է Բաքուն Արցախի ուղղութեամբ փորձում է գոնայ լինել, որպէսզի չտայ հրադադարի պահանջման մեխանիզմների տե-ղակայման հարցին անդրադառնա-լու առիթ: Թ՞է Տաւուշի, այսինքն ՀԱՊԿ դէ իւրէ պատասխանատուու-թեան գօտու ուղղութեամբ կրա-կոցներով Ալիեւը փորձում է խօսել Ռուսաստանի հետ, հրաւիրել Ռու-սաստանի ուշադրութիւնը:

Հնարաւոր է դիտարկել Բաք-ուի գործողութիւնների ամենա-տարբեր շարժառիթներ եւ միա-ժամանակ գործնականում անհնար է հասկանալ, թէ երբ, որ ուղղու-թեամբ եւ ինչի համար կարող է կրակել Ալիեւը: Կրակոցը նրա համար գործնականում միջազգա-յին քաղաքականութեան սուղ ռե-սուրսներից մէկն է՝ նաւթի կող-քին: Միաժամանակ, ակնյայտ է, որ թէ նաւթը, թէ կրակոցը դառնում են աւելի ու աւելի սպառուող ռեսուրս:

մի թէ անմիջական ադրբեջանա-կան, թէ լայն աշխարհաքաղաքա-կան, ռեգիոնալ նպատակադրում-ներն ու մոտիւները եղել են բոլո-րովին այլ, առաւել ընդգրկուն, եւ հայկական զինուժը եւ հանրու-թեանը հաւասարակշռութեան տո-տալ խախտման պայմաններում այդուհանդերձ կարողացել է պա-հել գրոհն ու անգամ անցել հակազրոհի:

Աւելին, այդ առնչութեամբ օրերս անսպասելի յայտարարու-թիւն էր արել Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ սրբազանը,

Կայ տեսակէտ, թէ նաւթի սպառման հանգամանքը նա կարող է փոխարինել կրակոցների ուժգ-նացմամբ: Գործնականում սակայն, այդ ռեսուրսի քաղաքական ար-դիւնաւէտութիւնը Ալիեւի համար սպառուել է աւելի վաղ, քան նաւ-թը: Դա չի նշանակում, որ նա չի կրակելու: Ամբողջ հարցն այն է, որ կրակոցները այլեւս ոչինչ չեն տալիս Ալիեւին:

Ահա այստեղ յատկանշական է Հայաստանի արտգործնախարարու-թեան յայտարարութեան մէջ շեշ-տադրումը, որ Ալիեւն ըստ երեւոյ-թին չի տիրապետում ադրբեջա-նական բանակին, չի կառավարում այն: Հայաստանի արտգործնախա-րարութիւնը փաստացի ազդարա-րում է, որ Ալիեւն Ադրբեջանում իշխանութիւն չէ, որովհետեւ Բաք-ւում իշխանութիւն է նա, ով տի-րապետում է բանակին: Ըստ այդմ, ո՞վ է տիրապետում ադրբեջանա-կան բանակին՝ Մեհրիբան Ալիե-ւա՞ն, որն ըստ երեւոյթին փոր-ձում է արագացնել Ադրբեջանում իշխանութեան լիարժէք անցումը իր դէ իւրէ ենթակայութեան տակ, թ՞է Ադրբեջանի բանակը վերցրել է Թուրքիան, թո՞յլ չտալու համար, որ Ռուսաստանը վերցնի Ադրբե-ջանի իշխանութիւնը Մեհրիբան Ալիեւայի միջոցով:

Հայաստանի համար խնդիրը մէկն է՝ թո՞յլ չտալ, որ Ադրբեջանի իշխանութեան հարցը լուծուի հայ զինուորների եւ քաղաքացիների կեանքերի հաշուին, եւ այնպէս անել, որ այդ հարցը լուծուի ադրբեջանական կորուստների հաշ-ուին:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐ

ՊԱՇՏՕՍԱԹԵՐՈ՝ ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՅՆՁԱՎԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ ՎԱՅԷԱՋԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly

Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA 1060 N. Allen Ave. Pasadena, CA 91104 Phone: (626) 797-7680 Fax: (626) 797-6863 E-Mail: massis2@earthlink.net http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X) Published Weekly Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES: USA \$50.00, \$100.00 (First Class) Canada \$125.00 (Air Mail) Overseas \$250.00 (Air Mail). All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid at Pasadena CA. Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY

Սերժ Սարգսեանը Կասի Մանրամասները Յանձնաժողովին

ԱՐԱՍ ԱՍՏՏՈՒՆԻ

Ապրիլեան պատերազմի հան-գամանքներն ուսումնասիրող խորհրդարանական ժամանակաւոր յանձնաժողովը հրաւիրելու է Սերժ Սարգսեանին, ինչպէս նշել է յանձ-նաժողովի նախագահ Անդրանիկ Քոչարեանը: Դա փաստօրէն այս-պէս ասած վերջին ակտն է, որով-հետեւ դրանից յետոյ թերեւս պէտք է պատրաստուել յանձնաժողովի գեկոյցը կամ եզրակացութիւնը: Կը գնայ Սերժ Սարգսեանը, կ'ըն-դունի յանձնաժողովի հրաւերը, թ՞է ինչպէս ԶՈՒ գլխաւոր շտաբի

նախկին պետ ԵՈւրի Սաջատուրովը՝ Սարգսեանը եւս կը հրաժար-ուի:

Ապրիլեան քառօրեայ պատե-րազմը Հայաստանի նորագոյն պատ-մութեան շրջադարձային կէտն է, ընդ որում ռեգիոնալ եւ աշխար-հաքաղաքական լայն համատեքս-տով: Հայաստանի համար այդ կէ-տը խիստ հակասական է: Հայաս-տանը՝ ներառեալ Արցախը, ունե-ցել է տարածքային կորուստ, կամ դիրքային կորուստ, բայց միեւ-նոյն ժամանակ հայկական կողմն այդ պատերազմում յաղթել է, քա-նի որ անկասկած է, որ պատերազ-

ՎԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աջակցութիւն կը Տրամադրուի Տարբեր Ոլորտներու Աշխատակիցներուն, Յոյ Կանանց եւ Աշխատանքէն Ազատուածներուն

Կառավարութեան 30 Մարտի արտահերթ նիստը «Քորոնա» ժահրի հետեւանքներու չէզոքացման եւս 3 փաթեթ հաստատեց, աջակցելու 13 Մարտէն սկսեալ առանց աշխատանքի մնացած մարդոց: Առաջին ներկայացուած փաթեթը կը վերաբերի զբօսաշրջութեան ոլորտի աշխատողներուն:

Աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարար Զարուհի Պաթոյեան

«Միջոցառման շահառու են հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետութեան այն քաղաքացիները կամ ֆիզիքական անձինք, ովքեր աշխատանքային պայմանագրի կամ աշխատանքի ընդունման մասին անհատական, իրաւական գործի հիման վրայ աշխատանքային յարաբերութիւնների մէջ են գտնուել մասնաւոր հատուածի գործատուի հետ անընդմէջ, առնուազն 20 թուականի Յունուարի 1-ից մինչեւ Մարտի 13-ը ժամանակահատուածում, սակայն ազատուել են աշխատանքից 2020 թուականի Մարտի 13-ից մինչեւ Մարտի 30-ն ընկած ժամանակահատուածում», - ներկայացուց աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու նախարար Զարուհի Պաթոյեան:

Կառավարութեան ներկայացուած յաջորդ փաթեթը ամենամեծ թիւով շահառուները կ'ունենայ, առեւտուրի ոլորտի վարձու աշխատողները, որոնք ժամանակաւորապէս առանց աշխատանքի մնացած են, ինչպէս նաեւ անհատ ձեռնարկատէրեր: Վարչապետ Փաշինեան, սակայն, կրկին շեշտեց, որ կառավարութիւնը կ'աջակցի գրանցուած աշխատողներուն, որոնց վերաբերեալ տեղեկութիւններ ունի:

«Ընդհանրապէս այս իրավիճակը մեզ պէտք է ցոյց տայ, որ բոլորը պէտք է հաշուառուեն, բոլոր աշխատողները, բոլոր ամբողջական աշխատավարձերը եւ այլն: Մենք չհաշուառուած դէպքերի յետեւից չենք կարող գնալ, որովհետեւ դա մութ անտառ է, որտեղ ոչ ոք չգիտի, թէ ինչ է տեղի ունենում», - նշեց Նիկոլ Փաշինեան:

Կառավարութեան նիստին յաջորդող ասուլիսին փոխ վարչապետ Մհեր Գրիգորեանի հարցուցին աշխատանքային պայմանագիրներ չունեցող հարիւրաւոր մարդոց մասին, որոնք արտակարգ իրավիճակի պայմաններուն զրկուած են օրական եկամուտէն:

«Շատ ենք մտածում այդ հարցի շուրջ: Կարծում եմ, որ ինչ-որ պահի ինչ-որ միջոցառում էլ հնարաւոր է իրականացուի, բայց այս պահի դրութեամբ նոյնականացման գործիքակազմ ուղղակի գոյութիւն չունի: Տեսնենք, հիմա քննարկումները շարունակուում են», - պատասխանեց փոխ վարչապետը:

«Քորոնա» ժահրի դէմ Պայքարի Համար Բացուած Հաշուին Փոխանցուած է Աւելի Քան 1.6 Միլիոն Տոլար

Advertisement for COVID-19 support with logo of Ministry of Health of the Republic of Armenia and phone number 900005001947.

ՀՀ ֆինանսներու նախարարութիւնը տեղեկացուց, որ զանազատարանի մօտ բացուած «Քորոնա» ժահրի դէմ Պայքարի կանխարգելման եւ յաղթահարման ապահովման համար դրամական աջակցութեան 900005001947 հաշուին՝ Ապրիլ 1-ի դրութեամբ մուտքերը կազմած են

135 Միլիոն Տոլար Կորուստները Հայաստանի Զբօսաշրջութեան Ոլորտին

Զբօսաշրջութեան պետական կոմիտէի նախագահ՝ Սուսաննա Սաֆարեան

Կառավարութեան հրաւիրած ասուլիսին, Զբօսաշրջութեան պետական կոմիտէի նախագահ՝ Սուսաննա Սաֆարեան անդրադարձաւ զբօսաշրջութեան ոլորտին մէջ արձանագրուած վնասներուն:

«Կորուստները գումարային առումով արձանագրուած չեն, բայց առաջին եռամսեակում արդէն իսկ բաւական զբօսաշրջային այցելութիւնների նուազում կայ: Քանակական առումով կարող եմ ասել, որ Հայաստան առաջին եռամսեակի ընթացքում չի այցելել մօտ 175 հազար զբօսաշրջիկ: Դա բաւական մեծ կորուստ է ոլորտի համար՝ հաշուի առնելով, որ առաջին եռամսեակը դեռ զբօսաշրջային ամենաաշխույժ շրջանը չէր, եւ այդ ընթացքում դեռ կային բաց սահմաններ: Երկրորդ եռամսեակի ընթացքում աւելի վատ կարող է լինել, քանի որ փակ սահմաններ են, թռիչքներ չեն իրականացուում, զբօսաշրջային այցելութիւններ գրեթէ չեն լինելու: Դա նշանակում է, որ այն զբօսաշրջային մուտքերը, որոնք նախատեսուած էին, չեն լինելու: Դեռեւս չեմ կարող ասել, թէ ֆինանսական ինչ վնասներու մասին է խօսքը, բայց եթէ հաշուենք մէկ զբօսաշրջիկի բաժին ընկնող

արժէքով, առաջին եռամսեակում դա կազմել է 175 հազար անգամ 770 ԱՄՆ տոլար: Դա մէկ զբօսաշրջիկի միջինացուած ծախսն է Հայաստանում», - ըսաւ Սաֆարեանը:

Ան անդրադարձաւ նաեւ այն հարցին, որ ոլորտի որոշ ընկերութիւններ լուծարման գործընթաց սկսած են, իսկ պատճառներէն գլխաւորը հարկային բեռն է:

«Մեր հաղորդակցութիւնը զբօսաշրջային տարբեր կազմակերպութիւնների հետ ցոյց է տուել, որ հիմնական ծախսերը, որոնք ունեն այս պահին, իրենց համայնական ծախսերն են, աշխատակիցների աշխատավարձերը եւ հարկային պարտաւորութիւնները: Այս իսկ պատճառով կառավարութեան աջակցութեան գործիքակազմը որոշակիօրէն ծածկում է այդ կարիքները: Չեմ ասում՝ ամբողջութեամբ, որովհետեւ դեռ կան զբօսաշրջային հիմնարկներ, որոնց այս ծրագրերով անդրադարձ չկայ, բայց կը լինի», - ըսաւ Սաֆարեան: Ինչ կը վերաբերի լուծարման, ան ըսաւ, որ բանաւոր յայտարարութիւն չատեր ըրած են, եւ եթէ իրավիճակը չշտկուի, հնարաւոր է, որ դիմեն նման քայլերու, բայց դեռեւս այս մասին գոյքագրուած չկայ:

Մահացած է Լեւոն Արոնեանի Կինը՝ Արիանա Կառիլին

Հայաստանի լաւագոյն շախմատի վարպետ եւ աշխարհի գաւթակիր Լեւոն Արոնեանի կինը՝ Արիանա Կառիլին Մարտ 30-ի երեկոյեան մահացած է Երեւանի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ:

Լեւոն Արոնեանի եւ Արիանա Կառիլի

Արիանա Կառիլին Մարտ 14-ի ուշ երեկոյեան ինքնաշարժի արկածի ենթարկուած էր, երբ իր վարած մեքենայով, Սեբաստիա փողոցին վրայ գարնուած էր «Երեքնուկի» կամուրջի պեթոնէ յենասիւնին:

Վթարէն յետոյ «Աստղիկ» բժշկական կենտրոն տեղափոխուած Արիանա Կառիլին կը գտնուէր վերակենդանացման բաժանմունքը՝ թոքերու հետ կապուած լուրջ

խնդիրներով եւ ենթարկուած էր մի քանի վիրահատութեան: 33 ամեայ Արիանա Կառիլին ազգութեամբ ֆիլիպինցի էր եւ իր կարգին շախմատի վարպետ: Ան Արոնեանի հետ ամուսնացած էր 2017-ին:

822.549.779,5 դրամ (1.6 միլիոն տոլար), իսկ մասնակից անհատներու եւ կազմակերպութիւններու քանակը՝ 3128:

ԼՈՒՐԵՐ

Վերին Լարսի Սեջ Առանձին Գօտի Կ'առանձնացուի Հայաստանի Բեռներուն Համար

Վերին Լարսի անցակետի մօտ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան կառավարութեան մէջ հանդիպում ունեցած է արտահանմամբ եւ ներածմամբ զբաղող խոշոր ընկերութիւններու ղեկավարներուն հետ, յայտնած են վարչապետի աշխատակազմէն:

Վարչապետը նշած է. - «Նախ ուզում եմ շնորհակալութիւն յայտնել, որ ի հեճուկա բոլոր դժուարութիւններէ, շարունակում էք աշխատել որքան հնարաւոր է բնականոն ձևով: Ի հարկէ, այս ժամանակահատուածում մենք խնդիր ունենք համակարգել մեր գործողութիւններն ու առաւելագոյնը լաւ պայմաններ ապահովել մեր երկրից արտահանումների եւ դէպի մեր երկիր ներդրումների համար: Ես կարող եմ ասել, որ վերջին օրերին աշխատել ենք վրաստանի եւ Ռուսաստանի մեր գործընկերների հետ եւ երէկ պայմանաւորուածութիւն ենք ձեռք բերել, որ եւ՝ վրաստանը, եւ՝ Ռուսաստանը կ'ապահովեն, այսպէս ասած, «կանաչ գօտի» ԵԱՏՄ (Եւրոպայի տնտեսական միութիւն) բեռների համար, այսինքն՝ վրաստանի տարածքով եւ վերին Լարսում առանձին գօտի կ'առանձնացուի, ըստ էութեան, Հայաստանի բեռների համար: Ի հարկէ, քաղաքական մակարդակում պայմանաւորուածութիւնը՝ պայմանաւորուածութիւն, բայց պէտք է դա դեռ իրականութիւն դարձնել եւ կեանքի կոչել:

Նաեւ քանի որ այժմ ՌԴ-ում տարբեր սահմանափակումներ մտցնելու արագ որոշումներ են կայացուցում, եւ դա կարող է որոշակի խուճապալի տրամադրութիւններ առաջացնել Հայաստանում, սպառողների շրջանում մասնաւորապէս, շատ կարեւոր է արձանագրել, որ մենք պայմանաւորուածութիւն ենք ձեռք բերել, որ, ըստ էութեան, սահմանափակումները, որոնց մասին կը յայտարարուի, չեն վերաբերելու ԵԱՏՄ-ին կամ առնուազն Հայաստանին»:

Վարչապետն ընդգծած է, որ վերը նշուած պայմանաւորուածութիւնը յստակ է եւ վերջնական: Նիկոլ Փաշինեան աւելցուցած է, որ նկատի առնելով ապրանքային մատակարարման խնդիրը, Ռուսաստանի գործընկերներն ալ շահագրգռուած են, որպէսզի իրենց ապրանքները մատակարարուին բնականոն հունով:

Փաշինեան նշած է, որ ապրանքներու բաւական պաշարներ ունինք: «Նաեւ պէտք է հասկանանք, թէ այս շրջանում արտահանման եւ ներմուծման հետ կապուած խնդիրներն ինչպէս ենք համակարգում, որպէսզի այն պայմանաւորուածութիւնները, որ Ռուսաստանի եւ վրաստանի քաղաքական ղեկավարութեան հետ ունեցել ենք, բնականոն ձևով իրագործուեն»:

Այնուհետեւ տնտեսվարողները ներկայացուցած են արտահանման եւ ներմուծման կապակցութեամբ յառաջացած խնդիրներն ու դժուարութիւնները, անոնց լուծման առաւելագոյն խնդիրներով: Անհրաժեշտ պարզաբանումներ ներկայացուցած են էքոնոմիքայի (տնտեսութեան) նախարար Տիգրան Խաչատրեանն ու Պետական եկամուտների կոմիտէի նախագահ Դաւիթ Անանեան:

Վարչապետը տնտեսութեան նախարարին յանձնարարած է, ներկայացնել գործարարներու հետ միշտ կապի մէջ մնալու գործելակերպ, արագացնելու վերջիններուն խնդիրները ու գտնել լուծումներ: Նիկոլ Փաշինեան ընդգծած է, որ նկատի առնելով արտարժուութային եւ լոգիստիկ խնդիրները, կառավարութիւնը հաստատած է «Քորոնա» ժահրի հետեւանքներու չէզոքացման հակաձգնաժամային միջոցառումներու քանի մը ծրագիրներ, որոնցմով կը կիրառին տնտեսվարողներու վտանգները, տրամադրելով արտօնել, անոր կարգին, գէրոյական տոկոսով վարկային միջոցներ:

«Մեր քաղաքական կամքն այն է, որ ինչով կարողանանք՝ տնտեսվարողներին աջակցենք», - ընդգծած է վարչապետը, կարեւորելով այնպիսի գործելակերպերու ներդրումը, որոնք թոյլ կու տան պետութեան եւ մասնաւոր հատուածին, ձգնաժամային իրավիճակներու մէջ գործել արագ եւ արդիւնաւէտ:

ՀՀ Արտաքին Գործոց Նախարարութիւնը Արձագանգեց Թուրքիոյ Յայտարարութեան

Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախարարութիւնը արձագանգած է Արցախի մէջ տեղի ունեցող ընտրութիւններու վերաբերեալ Թուրքիոյ արտաքին գերատեսչութեան յայտարարութեան.

«Թուրքիայի արտգործնախարարութեան յայտարարութիւնը Լեռնային Ղարաբաղում անցկացուող ընտրութիւնների վերաբերեալ հայ ժողովրդի հանդէպ այդ երկրի թշնամական քաղաքականութեան հերթական արտայայտութիւնն է:

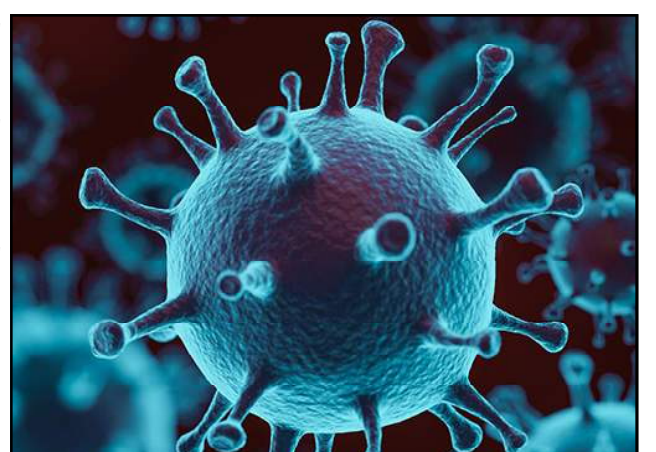
Հաւատարիմ լինելով միջազգային փաստաթղթերի ընտրովի մեկնաբանութեան իր աւանդական դիրքորոշմանը՝ Թուրքիան մի կողմից վկայակոչում է ՄԱԿ Անվտանգութեան խորհրդի բանաձեւերը, միւս կողմից՝ անտեսում վերջիններիս՝ անմիջականօրէն տարածաշրջանի երկրներին ուղղուած կոչը՝ ձեռնպահ մնալու դարաբանական հակամարտութեան համաթեքութեամբ որեւէ թշնամական գործողութիւններից: Մինչդեռ հենց նոյն Թուրքիան է տասնամեակներ ի վեր ցամաքային շրջափակման ենթարկեալ Հայաստանի Հանրապետութեանը եւ աջակցում է Արցախի ժողովրդի դէմ սանձազերծուող թշնամական եւ վայրագ գործողութիւններին՝ այդ թուում 2016 թ. ապրիլին:

Նոյնքան անհիմն է Թուրքիայի արտգործնախարարութեան կողմից ԵԱՀԿ (Եւրոպայի Անվտանգութեան եւ Համագործակցութեան կազմակերպութիւն) սկզբունքների եւ Մինսքի գործընթացի վկայակոչումը: Յիշեցնում ենք, որ 1992թ. մարտի 24-ի ԵԱՀԿ/ԵԱՀԿ (Եւրոպայի Անվտանգութեան եւ Համագործակցութեան խորհրդաժողով) այն որոշումը, որով հիմք է դրուել Մինսքի գործընթացին, յղում է կատարում Լեռնային Ղարաբաղի ընտրեալ ներկայացուցիչներին՝ որպէս այդ գործընթացի մասնակից: Ընտրեալ ներկայացուցիչներ ունենալու համար պէտք է ունենալ ընտրութիւններ, եւ այդ տեսակէտից Արցախում անցկացուելիք ընտրութիւնները ոչ միայն չեն հակասում այլ բխում են խաղաղ կարգաւորման տրամաբանութիւնից եւ դրա հիմքում դրուած փաստաթղթերից:

Թուրքիայի փորձերը հանդէս գալու միջազգային իրաւունքի պաշտպանի դերում եւ նրա կոչերը միջազգային համայնքին առաւել քան սնանկ են՝ այդ երկրի կողմից ժողովուրդների իրաւունքների եւ հարեւան երկրների տարածքային ամբողջականութեան նկատմամբ շարունակական ոտնձգութիւնների եւ միջազգային իրաւունքի ու ժողովրդավարութեան նորմերը ոտնահարող թշնամական քաղաքականութեան իրականացման լուրջ ներքոյ»:

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, Չինաստանը Եւ Եւրոպական Միութիւնը Աջակցութիւն Կը Տրամադրեն Հայաստանին

Նոր տեսակի «Քորոնա» ժահրի տարածումը կանխելու նպատակով Հայաստանին օգնութիւն պիտի տրամադրուի Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու, Չինաստանի եւ Եւրոպական միութեան կողմէ, մամուլի ասուլիսին ժամանակ ըսաւ Արտաքին գործոց նախարարի տեղակալ Աւետ Ատոնց:

«ԱՄՆ-ն Հայաստանին տրամադրելու է 1.1 մլն ԱՄՆ տոլարի օգնութիւն: ԵՄ-ն 140 մլն եւրօ գումար է տրամադրելու արեւելեան 6 գործընկերներին, որոնք բաշխուելու են երկրների միջեւ: Այդ 140 միլիոնից 30 միլիոնն ԱՀԿ-ի (Առողջապահութեան համաշխարհային կազմակերպութիւն) միջոցով ուղղուելու է համապատասխան առողջապահական սարքաւորումներ ձեռք բերելուն, 100 միլիոնն ուղղուելու է ՓՄՁ-ներին (Փոքր եւ միջին ձեռ-

նարկատիրութեան) աջակցելուն, եւ 10 միլիոնը՝ ՀԿ-ներին՝ (հասարակական կազմակերպութիւններ) COVID-19-ի դէմ պայքարի համար: Օրեր առաջ ՉՆՀրապ Մնացականեանը նամակ է ստացել Չինաստանի իր գործընկերոջից, որտեղ Չինաստանի կառավարութիւնն իր պատրաստակամութիւնն է յայտնել միջոցների եւ հնարաւորութիւններ իր սահմաններում ՀՀ-ին աջակցութիւն ցուցաբերելու առումով», - յայտնեց Ատոնցը:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցեք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
Tel: (626) 797-7680
Massis2@earthlink.net

Գործազրկութեան Եւ Աղքատութեան Աճ. Ինչի Կը Յանգեցնի Արտագնայ Աշխատանքի Մեկնողների Թուի Նուազումը

ՍՈՆԱ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԵԱՆ

Նոր կորոնավիրուսով պայմանաւորուած իրավիճակը, յայտարարուած արտակարգ դրութիւնը դժուարացրել է մարդկանց կեանքը բոլոր իմաստներով՝ սկսած ազատ տեղաշարժից, մինչեւ եկամուտների հայթայթում: Սկսել է բարդանալ յատկապէս մշտական աշխատանք չունեցող եւ այս սեզոնին պարտադիր արտագնայ աշխատանքի մեկնողների ու նրանց ընտանիքների վիճակը: «Խոպանչիները» արտագնայ աշխատանքի չեն կարողանում մեկնել, իսկ արդէն մեկնածներն էլ՝ չեն աշխատում, պարապուրդի են մատնուած, քանի որ Ռուսաստանում եւ այլ երկրներում նոյնպէս վարակի տարածմամբ պայմանաւորուած բազմաթիւ սահմանափակումներ կան, այդ թւում՝ շինարարութիւնը:

Գեղարքունիքի մարզից 20 տարի շարունակ գարնանը ՌԴ արտագնայ աշխատանքի մեկնող վարդան կարապետեանը արդէն գործատուի հետ պայմանները համաձայնեցրել էր, հաւաքել ճամպուրակը, բայց արտակարգ դրութեան սահմանափակումներից յետոյ չի կարողացել մեկնել: Նա «Առաջին Լրատուական»-ի հետ գրոյցում ասաց, որ բարդ իրավիճակում է յայտնուել, նախորդ տարուանից բերած եկամուտները արդէն սպառուել են, եւ լուրջ խնդրի առաջ է կանգնելու իր ընտանիքը, եթէ իրավիճակը չկարգաւորուի եւ ինքը նորից չմեկնի արտագնայ աշխատանքի: «Ես երեք երեխայ ունեմ, ընտանիք պահելու խնդրի առաջ ենք կանգնել: 20 տարի ամէն գարուն գնացել եւ Նոյնմբեր-Դեկտեմբերին եկել եմ: Հիմա չգիտեմ՝ ինչ անեմ, չենք կարում երկրից դուրս գանք, բայց չգիտենք էլ, ինչքան կը ձգուի էս վիճակը, ու դուրս գալու դէպքում Ռուսաստանում կարանք աշխատենք, աշխատանք կը լինի, թէ չէ: Շատ վատ վիճակ ա, բայց էնպէս էլ չի, որ Հայաստանում կարանք աշխատանք ճարենք ու ստեղ աշխատենք: Անորոշ վիճակ ա», - ասաց մեր գրուցակիցը՝ աւելացնելով, որ իր վիճակում հարիւրաւոր մարդիկ են յայտնուել: «Մենք հիմա խօսում ենք մեր ընկերների, բարեկամների հետ, ովքեր գնացել են արդէն մինչեւ արտակարգ դրութիւնը, իրենք էլ են անորոշ վիճակում: Մի քանի հոգի աշխատում են տարբեր տեղերում, որտեղ դեռեւս արգելքներ չկան, բայց հիմնական մասը անգործ նստած է, չգիտեն՝ վերադառնան, թէ ոչ», - ասաց մեր գրուցակից քաղաքացին:

Այս ֆօնին, այսինքն՝ արտագնայ աշխատանքի մեկնողների թուի նուազման, տրանսֆերտների կտրուկ նուազման դէպքում տնտեսագէտ, «տնտեսական իրաւունքի կենտրոն» ՀԿ նախագահ Մովսէս Արիստակէսեանի խօսքերով՝ առաջիկայում կտրուկ կ'աւելանան գործազրկութեան եւ աղքատութեան թուերը՝ սոցիալ տնտեսական բոլոր հետեւանքներով:

«Տրանսֆերտների նուազումը իր ազդեցութիւնը կունենայ նաեւ ՀՀ բիւջէի վրայ: Շատ տխուր եւ ծանր հետեւանքներ են լինելու, բայց այս վիճակը ցոյց է տալիս, որ տարիներ շարունակ պետութիւնը չի հոգացել իր քաղաքացիների մասին եւ չի փորձել աշխատատեղեր ստեղծել իր երկրում, որպէսզի իր քաղաքացիները չմեկնեն արտագնայ աշխատանքի: Այսօրուայ վիճակը 30 տարի շարունակ վատ, սխալ տնտեսական քաղաքականութեան ցցուն օրինակ է», - «Առաջին Լրատուական»-ի հետ գրոյցում ասաց Արիստակէսեանը՝ յաւելելով, որ այսօրուայ իշխանութիւնները պէտք է իրենց ռազմավարական պլանները փոխեն, ճգնաժամի յաղթահարումից յետոյ կառուցեն այնպիսի տնտեսութիւն, աշխատատեղեր, որպէսզի ֆորս-մաժորային իրավիճակներում նման անկումային վիճակ չստեղծուի: «Պէտք է այնպիսի ծրագիր մշակել, որ մարդիկ մնան երկրում եւ աւելացուած արժէք ստեղծեն իրենց երկրում:

Դա նաեւ կը նպաստի ժողովրդագրական իրավիճակին: Պետութիւնը ինքը պէտք է լինի լոկոմոտիվը այնպիսի տնտեսութեան, կազմակերպութիւնների զարգացմանը, որոնք հիմնուած կը լինեն ՀՀ նիւթական պաշարների վրայ, կը լինեն գիտելիքահան, քիչ նիւթատար, եւ դրա հիման վրայ հնարաւոր կը լինի ստեղծել փոքր ու միջին բիզնեսի լայն ցանց, ու կ'ապահովուեն աշխատատեղեր», - ասաց Արիստակէսեանը յաւելնելով նաեւ՝ «Ժամանակն է, որ իշխանութիւնը ժողովրդից ստացած քուէով անցնի կտրուկ գործողութիւնների եւ ռազմավարութիւնների մշակման:

Նշենք, որ 2019 թուականը եղել է մասնաւոր տրանսֆերտների ամենացածր մակարդակը Հայաստանում վերջին 20-30 տարուայ մէջ: 2019-ին Հայաստան է եկել 540 միլիոն դոլարի տրանսֆերտ: Սա այն դէպքում, երբ նախկինում դա լինում էր 1.5 միլիարդ, 1.3 միլիարդ:

Աժ «Իմ քայլը» խմբակցութեան պատգամաւոր, Աժ տնտեսական հարցերի մշտական յանձնաժողովի անդամ Հայկ Գեորգեանի խօսքերով՝ ուշագրանային է, որ եթէ նախկինում տրանսֆերտների նուազումը շատ արագ ու շատ ուղղակի բացասական ազդեցութիւն էր ունենում մեր տնտեսութեան վրայ, ապա 2018-2019 թուականներին որեւէ բացասական ազդեցութիւն մեր տնտեսութիւնը չի գրգռել, որը շատ կարեւոր է: Նրա խօսքերով՝ մասնաւոր տրանսֆերտների կտրուկ նուազման ֆօնին Հայաստանի արտաքին պահուստները կտրուկ աճել են, որը, տնտեսագէտի խօսքերով, խօսում է տնտեսութեան որակի, կառուցուածքի, տնտեսական համակարգի փոփոխութեան մասին: Իսկ թէ ինչ կը լինի առաջիկայում, ինչ պատկեր կը ստեղծուի, դեռեւս վաղ է ասելը:

Ֆրանսահայ Քաղաքական Գործիչ Պատրիկ Տեւէճեանի Մահը Կը Սգան Ֆրանսայի Եւ Հայաստանի Մէջ

Ֆրանսիայի մէջ «Քորոնա» ժահրով մահացած է հայազգի քաղաքական գործիչ, Օ-տե-Սեն Բաժանմունքի գլխաւոր խորհուրդի նախագահ եւ Ֆրանսիայի նախկին արդիւնաբերութեան նախարար Պատրիկ Տեւէճեան:

75-ամեայ Տեւէճեան մի քանի օրեր առաջ յայտնած էր, որ հիւանդութիւնը հասած է նաեւ իրեն, բայց բժշկներու շնորհիւ կ'ապաքինի եւ ունի զգալի տեղաշարժ:

Պատրիկ Տեւէճեանի մահուան առթիւ ցաւակցական խօսքեր յայտնեցին Ֆրանսայի նախկին նախագահներ՝ Նիկոլա Սարկոզի, Ֆրանսուա Օլանդ եւ այլ քաղաքական դէմքեր:

Հայազգի գործիչի մահուան սուգին առթիւ ցաւակցական խօսքեր յղեցին ՀՀ նախագահ Արմէն

Սարգսեան, վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան, Արցախի նախագահ Բակո Սահակեան եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդ:

Արայիկ Յարութիւնեան Եւ Մասիս Մայիլեան

Շարունակուած էջ 1-էն

քուէարկութեան մասնակցած են 76,728 քաղաքացիներ՝ ընտրողներու թիւի 73,5 տոկոսը:

ՀՀ Ազգային ժողովի փոխնախագահ Ալեն Սիմոնեան Արցախի մէջ կայացած ընտրութիւններէն յետոյ լրագրողներու հետ հանդիպման ընթացքին նշեց, որ իրենց պատգամաւորական խումբը շրջած է բոլոր տեղամասերով, եւ ընդհանուր առմամբ ընտրութիւններ կը զնահատեն դրական:

«Կային խնդիրներ, որոնց շուրջ աշխատելու տեղ կայ, բայց պէտք է ասել, որ այսօրուայ տուեալները, որը ունենք, արտացոլում են այն պատկերը, որը արցախցին ձեւաւորել է ընտրութեան միջոցով: Ակնկալում ենք գալիք փուլը կը լինի աւելի լաւ կազմակերպուած, եւ աշխարհում գոյութիւն ունեցող վիճակը չի կարողանայ

խանգարել, քանի որ բոլորս հասկանում ենք որքան կարեւոր է Արցախում հերթական ընտրութեան կայացումը, եւ յուսամ, որ հնարաւորութիւն կը լինի 14 օր անց գտնուել այստեղ եւ շրջել տեղամասերով», ըսաւ Ալեն Սիմոնեան:

Դիտորդական առաքելութիւն իրականացնող «Իրազեկ Քաղաքացիներ Միաւորումի» ծրագրերու համակարգող Դանիէլ Իոաննիսեան լրագրողներու հետ հանդիպման ժամանակ յայտնեց, որ, Քարվաճառի մէջ «Ազատ Հայրենիք» կուսակցութեան թեկնածու Արայիկ Յարութիւնեանի աջակիցները ընտրողներ տեղափոխած են յատուկ ինքնաշարժերով: Անոր կարծիքով նախընտրական քարոզչութեան ժամանակ օգտագործուած են վարչական եւ բարեգործական միջոցներ, որոնք ունեցած են իրենց ազդեցութիւնը՝ ընտրողներու կարծիքի վրայ:

Տար ֕րով կ'երկարաձգուին

Շարունակուած էջ 1-էն

րար Արսէն Թորոսեան այսօր Ֆէյսպուքի մէջ գրած է, որ 150 անձ դուրս եկած է մեկուսացումէն, որոնցմէ 65-ը իտալացիներ յատուկ շուքերով ժամանած քաղաքացիներն են:

Հայաստանի մէջ կը նախատեսուին «Քորոնա» ժահրի խտրողման բժշկական քննութիւնները (թեսթեր) արտադրել: Փոխ վարչապետ Տիգրան Աւինեանի համաձայն, կառավարութիւնը այս պահուստ հարցը կը քննարկէ գիտական ինսթիտուտներէն մէկուն հետ. - «Հենց հիմա, հենց էս փուլում փորձում ենք հասկանալ, թէ ինչքանով կարող ենք յատուկ սարքաւորումներ ներմու-

ծել, որոնք որ թեսթերը իրենց ինքնագործման ռեժիմով կ'իրականացնեն: Այս փուլում մօտաւորապէս ծրագրաւորուում է 100 հազար թեսթերի արտադրութիւնը՝ եթէ բոլոր պայմանները մենք կարողանանք ապահովել»:

Իսկ յառաջիկայ օրերուն, ինչպէս Հայաստանի մէջ «Քորոնա» ժահրի տարածումը կանխարգիլող աշխատանքները համակարգող յանձնաժողովի նիստին յայտարարեց Առողջապահութեան նախարարը, Հայաստանի առողջապահական համակարգը պիտի համալրուի 100 շնչառական սարքով, 60 հազար թեսթով ու այլ պարագաներով՝ դիմակներ, բժշկական յատուկ հագուստ, ակնոցներ եւ այլն:

Գոնկրեղ Հաստատեց

Շարունակուած էջ 1-էն

աշխատանք կորսնցնելու պատճառաւ նպաստ ստանալու համար: Տնտեսական աջակցութեան ծրագիրը 500 պիլիոն տոլարի օժանդակութիւն պիտի յատկացնէ ամենէն աւելի տուժած տնտեսութիւններուն՝ օդանաւային ընկե-

րութիւններուն, ճաշարաններուն եւ այլ վաճառատուներուն, պայմանաւ որ անոնք շարունակեն վճարել իրենց պաշտօնեաներու աշխատավարձերը:

Պիլիոնաւոր տոլարներ պիտի տրուին նաեւ հիւանդանոցներուն, դպրոցներուն, նահանգային եւ տեղական կառավարութիւններուն:

ՄԱՍԻՍ
 ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՅԵԼԻ ԱԳԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

Յեղափոխական ժիրայրը Եւ Սոխրեճ

Յառնող Յայ Ազգը

ԶԱԻԵՆ Գ. ՂԱՐԻՊԵԱՆ

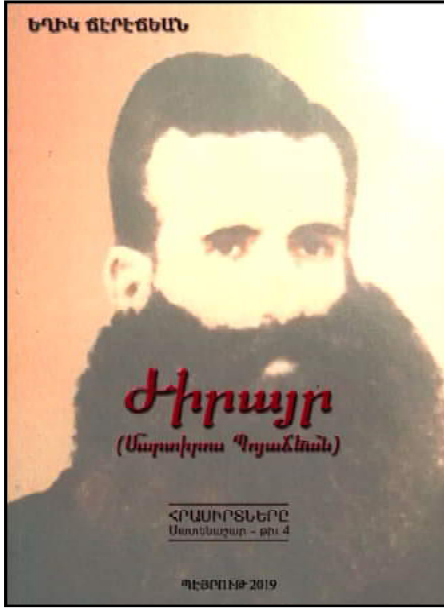
Վերջերս ստացայ Տոբթ. Եղիկ ձերեճեանի հեղինակութեամբ 2019-ին լոյս տեսած «Ժիրայր» վերնագրով պատմագրական հատորը, որ չորրորդն էր 2016-էն ի վեր «Հրատարակ» վերնագրով իր հրատարակած գիրքերուն՝ «Մեծն Մուրատ»-էն, «Ս. Վահագն»-էն եւ «Պանդուխտ»-էն ետք:

Մանկութեան օրերուս յեղափոխական ժիրայր ու Փարամազ անունները, ինչպէս նաեւ 20 կախաղաններու պատմութիւնը, անջնջելիօրէն դրոշմուած էին իշխողութեանս մէջ: Դամասկոսի մէջ ամէն տարի Հ.Մ.Մ.-ի ակումբին մէջ, ուր ես քայլիկ էի, կը տօնուէին անոնց տարեդարձները. կը յուզուէի՝ բաց բան չէի հասկնար: Շուրջ 70 տարի վերջ ժիրայրի կենսագրութիւնը ներկայացնող գիրքը երբ ձեռքս անցաւ, ամէն տեսակ աշխատանք մէկ կողմ թողած, 200 էջոց գիրքը մէկ շաբթուան մէջ կարդացի: Հայոց Պատմութիւնը գիտ հետաքրքրած էր պատմական տարիներէն, երբ ՀԲԸՄ-ի Մեղգոնեան կրթական Հաստատութեան մէջ ուսանող էի: Հետագային ալ անյազօրէն կը կարդայի հայոց պատմութեան գիրքերը երբ առիթն ունենայի:

1960-ական թուականներու սկիզբը հայրենիքը դուռը բացաւ Սփիւռքի ուսումնասիրող հայ երիտասարդներու եւ երիտասարդուհիներու առջեւ եւ երկու հազարէ աւելի անձեր իրենց ուսման ծարաւը յագեցնելով դարձան մանկավարժներ, լրագրողներ, թատրոնի ու արուեստի հետեւողներ, բժիշկներ, ճարտարագետ-ճարտարապետներ եւ այլ ճիւղերու հետեւողներ: Ուսման հետեւողներէն մին էր նաեւ Եղիկ ձերեճեանը, հաճընցիի գաւազ, որ հետեւեցաւ ատամնաբուժական ճիւղին: Բայց Եղիկը ունէր նաեւ այլ նախասիրութիւն մը՝ Հայոց Պատմութիւն, յատկապէս 1850-1915-ի ազատագրական պայքարի պատմութիւնը, մասնաւորաբար հնչական ղեկավարներու պատմութիւնը: Պէտք է հոս յիշեմ, որ Տոբթ. Եղիկ ձերեճեան շրջան մը (1992-2009) դարձաւ Լիբանանի խորհրդարանի անդամ:

Ինչպէս վերը յիշեցի, Եղիկին հեղինակած չորրորդ գիրքը նուիրուած էր ժիրայրին, բուն անունով՝ Մարտիրոս Պոյաճեան: Ամփոփելով ժիրայրին մասին Եղիկին գրած գիրքը, քանի մը էջի մէջ կ'ուզեմ ներկայացնել ժիրայրին կենսագրականը: Ժիրայր՝ բուն անունով Մարտիրոս Պոյաճեան, ծնած 1856-ին, Հաճըն, Յակոբի եւ Սառայի ընտանիքին մէջ: Ան իրմէ մեծ եղբայր մը ունէր Յարութիւն անունով եւ իրմէ պզտիկ եղբայր մը՝ Համբարձումը՝ յեղափոխական Մեծն Մուրատը, նաեւ քոյր մը՝ Հայկանույշ: Մարտիրոսի հայրը, որ Չորիով շրջուն փերեզակ էր, 1875-ին կանուխէն կը մահանայ:

Այս ժամանակաշրջանին Կիլիկիան, Հաճըն քաղաքն ալ ներառեալ, ազգային զարթոնք կ'ապրի: Կրթութեան կարեւորութիւն կը տրուի: Հաճըն մէջ դպրոց կը բացուի Վարդանանց Ընկերութիւն անունով, որ հետագային կը դառնայ Կիլիկեան Ընկերութիւն անունի: Մարտիրոս դպրոց կը յաճախէ մինչեւ 1872 տարին, որմէ ետք ան կը մեկնի Կ. Պոլիս, ուր կ'ուսանի Ս. Փրկիչ վարժարանին մէջ: 1874-

ին Մարտիրոս կը վերադառնայ ծննդավայրը Հաճըն եւ ուսուցչութիւն կ'ընէ Վարդանանց Ընկերութիւն դպրոցին մէջ, ուսուցանելով թուաբանութիւն, տոմարակալութիւն, աշխարհագրութիւն եւ մարմնամարզանք, ու նոյն ատեն գաղտնի՝ լեռան վրայ գինավարժութիւն: Այդ տարիներուն է որ Մարտիրոս Պոյաճեանը կը ստանայ «Ժիրայր» ծածկանունը:

Ժիրայրը կանուխէն կ'ըմբռնէ ժամանակի ոգին ու պահանջքը, գիտակցելով որ շուտով հայ ժողովուրդը պիտի ընդգրկուի ազգային ազատագրական պայքարի մէջ: Ան կը հաւատար, որ միայն կրթութեամբ կարելի է հասնիլ ինքնավստահութեան, ներշնչելով երիտասարդ սերունդը որ սեփական ուժերուն վստահի: 1876-ին «Ըշք» (լոյս) անունով, հայերէն տառերով ու թրքերէնով շաբթաթերթ մը կը հրատարակէ: Կրօնականի քօղին տակ ան կը փորձէր ազգային ոգին արթնացնել երիտասարդութեան մէջ: Ժիրայր նաեւ կը հիմնէ կիսագաղտնի ընկերութիւն մը «Լուսատու» անունով: Հետաքրքրական է նշել, որ ժիրայրը միշտ տեսիլք ունէր, որ Հայաստան կարելի է ունենալ միայն Արարատի փէշէրուն:

1876-ին ժիրայր կը ձգէ Հաճընը եւ ցուպը ձեռքին կը շրջի Կիլիկիոյ եւ Փոքր Հայքի քաղաքներն ու գիւղերը: Նոր սերունդին մէջ արթնացնելով ինքնագիտակցութիւն եւ ազգասիրութիւն, գանազան տեղեր ուսուցչութեան պաշտօն կը վարէ, յաճախ տարբեր ծածկանուններով՝ Ժիրայր, դարիպ, մօրուք, գապա սախալ, Մովսիսեան: Աշակերտներուն հետ լեռ բարձրանալով գինավարժութիւն կ'ընէր: Նոր սերունդին կը սորվեցնէր ըլլալ բարի հայեր, իրարու ներող ու համբերող, իրարու օգնող անձեր: Ան կը հաւատար, որ միայն կրթութեամբ կարելի է պայքարիլ ստրկութեան դէմ, միջնադարեան յետամնաց միջավայրին մէջ պէտք է լուսաւորել միտքերը, տարածելով վսեմ գաղափարը քաղաքական եւ տնտեսական ազատութեան:

Հոս կ'ուզեմ պատմական փոքր Հայքի սահմաններու մասին ամփոփ տեղեկութիւն մը փոխանցել ընթերցողին:

Փոքր Հայքը որպէս կեդրոն ունէր Սեբաստիա նահանգը (Սվազ), անոր սահմանակիցներն էին.

Դէպի արեւելք էրգրում նահանգը Երզնկա քաղաքով.

Դէպի հիւսիս Տրապիզոն նահանգը իր Սամսոն, Կիրասոն, Օր-

տու քաղաքներով.

Դէպի արեւմուտք Անգարայի նահանգը, Կեսարիա, Եոզկատ, Թոմարզա, Էվէրէկ-Ֆէնէսէ քաղաքները իրենց գիւղերով.

Նոյնպէս դէպի արեւելք Խարբերդի նահանգը, Պարտիզակ, Ակն եւ Արաբկիր քաղաքներով:

Հետաքրքրական է նշել, որ Սեբաստիա նահանգը, որ ունէր 83.700 քառ. քլմ տարածութիւն, 1890 թուականին բնակչութեան թիւը հետեւեալ պատկերը կը ներկայացնէր.

559.680 հոգի սիւննի (թուրք, քիւրտ, չէրքէզ), 279.834 հոգի շիա (քրդըլպաշ քիւրտ), 170.433 հոգի հայ (ուղղափառ, կաթողիկէ, աւետարանական), 76.068 հոգի յոյն:

1885-ին փոքր Հայքի Մարզուան գաւառին մէջ կը հիմնուի «Փոքր Հայքի Կազմակերպութիւնը»:

1890-ին Հնչակեան կուսակցութիւնը մուտք կը գործէ Փոքր Հայքի գաւառներէն ներս:

Ժիրայր 1886-1892 տարիներու Փոքր Հայքի գանազան շրջաններու մէջ՝ Բինկեան, Տերսիմ, Երզնկա, Սամսոն, Օրտու եւ այլ տեղեր ուսուցչութեամբ կը զբաղի: Հայ ժողովուրդը դարբերով, օսմանեան իշխանութեան ժամանակ, ապրած էր ստրուկի, ճորտի կեանք, մանաւանդ գաւառներու մէջ: Իր ձեռքէն յափըշտակած են իր ճակատին քրտինքը եղող վերջին պատուը, բռնաբարելով ընտանիքին պատիւը: Ժիրայրին դերը մեծ կ'ըլլայ նոր սերունդը դուրս բերելու դարբերու ընթացքին իր ունեցած թմրած վիճակէն:

Դժբախտաբար Ռուս-թրքական պատերազմը՝ 1877-1878 թուականին, մեծ բարիք չբերաւ հայութեան համար, Պերլինի վեհաժողովէն ետք, ընդհակառակը, Հայաստան անունը կը ջնջուէր Արեւմտեան Հայաստանի վրայն ու Քիւրտիստան անունը կ'առնէր: Ընդհանուր հայածանք մը սկսաւ հայութեան դէմ: Շրջանի թուրքերը եւ սիւննի քիւրտերը պետութիւնը զրգուցին հայութեան դէմ: Հայու-

թիւնը դիմեց գէնքի ու ինքնապաշտպանութեան ու կազմուեցան գինուած խումբեր: Մնունդ առին Արմենական, Հնչակեան եւ Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնները:

1890 թուականին ժիրայր 14 տարիներու բացակայութենէն ետք կը վերադառնայ Հաճըն: Հոն կրկին կը զբաղի ուսուցչութեամբ, առանց մոռնալու երիտասարդութիւնը մղելու գինավարժութեան, գէնքի ու գինամթերքի պատրաստութեան: Այն տարին է որ տեղի կ'ունենայ Պոլսոյ մէջ Գոլմ Գափուի ցոյցերը, կազմակերպութեամբ Հնչակեան կուսակցութեան, ընդդէմ համիտեան ռեժիմին:

Տեղի կ'ունենան հայ-թրքական ընդհարումներ, ձերբակալութիւններ Պոլսոյ եւ գաւառներու մէջ, շատ հայեր կը նահատակուին կախաղանի վրայ: Պետութիւնը կը փորձէ ձերբակալել ժիրայրը Հաճընոյ մէջ, բայց ան փախուստ կուտայ: Այդ տարին է որ ժիրայր կը միանայ Հնչակեան կուսակցութեան:

Պէտք է յիշել՝ ժիրայրը կը փորձէր լաւ յարաբերութիւններ մշակել շիա քիւրտ քրդըլպաշներու հետ, որոնք հակառակ էին համիտեան ռեժիմին:

25 Դեկտեմբեր 1892-ի գիշերը, փոքր Հայքի շուրջ 80 քաղաքներու եւ գիւղերու կառավարութեան շէնքերու եւ մզկիթներու պատերուն վրայ կը փակցուին «Եաֆթաներ» (կոչեր) թրքերէնով, Համիտեան իշխանութեան դէմ, անյայտ մարդոց կողմէ:

Բայց կառավարութիւնը, կասկածելով հայերէն, կը ձերբակալէ շուրջ 1800 հայ, նոյն ատեն կը զրգուէ թուրքերը հայերուն դէմ: Հարիւրաւոր հայեր կախաղանի վրայ կը մահանան: Ժիրայրի փնտրուողը կառավարութեան կողմէ կը ձախողի: Շատ հայեր կը բանտարկուին եւ չարչարանքով կը մահանան: Ժիրայր, մտածելով որ կառավարութեան ուժերուն յանձնուելով վերջ կը տրուի բռնակալութիւններուն, ինքզինք կը յանձնէ

Շար.ը էջ 15

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՐԵՍԻՒՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Announces the opening of the
**2020 AEBU
Scholarship Program**
Empowering Our Youth for a Brighter Future

To apply, visit our website
WWW.AEBU.ORG

APPLY NOW
Through June 30, 2020

All eligible undergraduate students of Armenian descent are invited to apply.

626•344•7321
AEBU SCHOLARSHIP FUND COMMITTEE
1060 North Allen Avenue • Pasadena, CA 91104

Massis Weekly

Volume 40, No. 12

Saturday, APRIL 04, 2020

Karabakh Presidential Elections Set for Runoff

Arayik Harutiunyan and Masis Mayilyan to faceoff in runoff on April 14

STEPANAKERT -- Former prime minister Arayik Harutiunyan won the first round of a presidential election in Nagorno-Karabakh and will face second place finished, Masis Mayilyan, in a runoff two weeks later, according to preliminary vote results released on Wednesday.

The Central Election Commission (CEC) said more than 73 percent of Karabakh's 104,300 eligible cast ballots in the polls.

As many as 14 candidates were running for president in Artsakh, while 10 parties and 2 alliances were competing for seats in the National Assembly.

According to the initial results, presidential candidates Arayik Harutiunyan garnered 36,076 votes or 49.26% of the votes, Masis Mayilyan – 19,360 votes or 26.4% of the votes, Vitaly Balasanyan – 10,755 votes or 14.7% of the votes and Ashot Ghulyan – 1,683 votes or 2.3% of the votes.

None of the presidential candidates was openly backed during the election campaign by Bako Sahakyan, the outgoing Karabakh president, or Armenia's political leadership. Both frontrunners as well as Balasanyan used to hold major positions in Sahakyan's administration.

Balasanyan has been a bitter critic of the current Armenian government

and Prime Minister Nikol Pashinyan in particular ever since he resigned as Karabakh's top security official last year. Pashinyan's political allies have accused the general of maintaining close ties with Armenia's former leadership overthrown in the 2018 "Velvet Revolution."

Harutiunyan has a much more cordial relationship with the Pashinian government. The 46-year-old served as Karabakh's prime minister from 2007-2017. He has extensive business interests in the territory.

The official results also show Harutiunyan's Free Fatherland party winning the largest number of seats in Karabakh's next parliament also elected on Tuesday. The party won over 40 percent of the vote.

The United Homeland party of Samvel Babayan, another retired general, finished second with 23.6 percent of the vote. Babayan had led Karabakh's defense army during and after the 1991-1994 war with Azerbaijan.

Also winning parliament seats were three other Karabakh parties: Balasanyan's Justice (7.9 percent), the Karabakh branch of the Armenian Revolutionary Federation (6.4 percent) and the Democratic Party (5.8 percent). The latter is led by Ashot Ghulyan, the outgoing parliament speaker.

More Travel Restrictions Imposed in Armenia Coronavirus Cases Top 570 with 4 Deaths

YEREVBAN -- Authorities suspended public transport in Yerevan and set up roadblocks across Armenia on Wednesday as they stepped up their efforts to slow the spread of coronavirus.

An Armenian government task force coordinating those efforts announced the new travel restrictions after extending on Tuesday existing curbs on people's movement and the closure of most businesses in the country by at least ten days.

The Armenian Ministry of Health said on Wednesday morning that the number of registered coronavirus cases rose by 39 to 571 in the past 24 hours.

The ministry had reported slightly faster rises in COVID-19 infections in previous days.

An 89-year-old patient diagnosed with coronavirus died at Nork Infectious Clinical Hospital, becoming 4th virus victim in Armenia.

The patient had pneumonia, as well as chronic diseases such as arterial hypertension, diabetes.

Health Minister Arsen Torosyan expressed concern over these infection rates late on Tuesday. He said that if they do not fall in the coming days Armenia will have as many as

Continued on page 2

Coronavirus Stimulus Package to Benefit Average Americans

WASHINGTON, DC -- Congressional lawmakers put the finishing touches on a \$2 trillion stimulus bill to respond to the coronavirus pandemic, with cash and assistance for average Americans, Main Street businesses and hard-hit airlines and manufacturers, among others.

Highlights of the legislation:

Direct payments to individuals

Under the plan as it was being negotiated, Americans can expect checks from the government to help them cope with the economic devastation stemming from the coronavirus crisis. Individuals would receive \$1,200, married couples would get \$2,400 and parents would see \$500 for each child under age 17.

The payments would start to phase out for individuals with adjusted gross incomes of more than \$75,000, and those making more than \$99,000 would not qualify at all. The thresholds are \$112,500 as the head of household or \$150,000 if married and filing jointly.

Americans who live in other countries may also be eligible.

One requirement for receiving the payments is need to have a valid Social Security number.

Student loan payments suspended

The Department of Education would suspend payments on student

Continued on page 2

USAID Increases Funding for Covid-19 in Armenia

WASHINGTON, D.C. - The U.S. State Department and USAID announced today, that they are providing Armenia with \$1.1 million in health assistance in response to the Covid-19 pandemic, reported the Armenian Council of America (ACA).

The aid will help prepare laboratory systems, activate case-finding and event-based surveillance, support technical experts for response and preparedness, bolster risk communication, and more.

The US has invested nearly \$106 million in health assistance to Armenia thus far and over \$1 billion total for the

past two decades.

The State Department and USAID have allocated \$274 million in emergency health and humanitarian assistance to help countries in need, in addition to the funding that is already provided to the World Health Organization and UNICEF.

ACA commends the State Department in providing much needed healthcare assistance to Armenia during this global pandemic. We hope that the Trump Administration will also reverse course and continue providing aid for the demining efforts in Artsakh through the HALO Trust.

Rep. Frank Pallone Calls for Immediate Suspension of Military Assistance to Azerbaijan

WASHINGTON, D.C. -- In a testimony before the House Armed Services Committee Congressman Frank Pallone, Jr (D-NJ) has called for immediate suspension of military assistance to Azerbaijan, Armenian Assembly of America reports.

In his testimony, Armenian Caucus Co-Chair Pallone highlighted the ongoing "intimidation and cross-border attacks against Armenia and Artsakh" by Azerbaijan and raised concerns about the security assistance allocated to Azerbaijan through the Section 333 Building Partner Capacity Program (BPCP). Congressman Pallone stated that such assistance was "wholly counterintuitive to the U.S. peace mission in the South Caucasus Region" and "defies almost two decades of parity in U.S. security assistance to Armenia and Azerbaijan." Congressman Pallone therefore called on the Armed Services Committee to include language in the NDAA that would:

-Suspend U.S. military aid to Azerbaijan until its government "ceases attacks against Armenia and Artsakh and agrees to the peaceful resolution of regional conflicts."

-Establish reporting requirements with respect to assistance provided

under the BPCP and prevent funds from going "to human rights abusing regimes" like Azerbaijan.

-Add a certification requirement to Section 907 of the FREEDOM Support Act.

-Increase military assistance to Armenia.

Congressman Pallone also stated that the bill should "reflect our unwavering commitment to building democracy and a stronger geo-strategic relationship with the Republic of Armenia" as well as prioritizing a lasting peace with respect to the Nagorno Karabakh conflict.

Armenian Soldiers, Civilian Wounded as Azerbaijani Troops Target Border Villages

TAVUSH -- Two soldiers guarding Armenia's border with Azerbaijan and a teenage resident of an Armenian border village were reportedly wounded on Monday evening in an Azerbaijani ceasefire violations. The attack was recorded at around 7pm local time.

The Armenian Defense Ministry reported that the soldiers sustained light wounds as their unit repelled an Azerbaijani raid on its positions in the northern Tavush province bordering the Gazakh district in western Azerbaijan.

A ministry statement said Azerbaijani forces also shot at two Armenian villages located in the area: Baghanis and Voskevan. It said a boy in Voskevan was wounded as a result.

Tavush's governor, Hayk Chobanyan, told RFE/RL's Armenian service that the boy was shot in the chest and rushed to hospital. His life is not at risk now, said Chobanyan.

"In order to stabilize the situation in the border zone and to counter the brazen actions by Azerbaijani

forces ... taken amid the [coronavirus] pandemic the Armenian Armed Forces will resort to actions commensurate with the situation. Azerbaijan's military-political leadership will be fully responsible for the consequences," read the Defense Ministry statement.

Another Armenian soldier deployed in Tavush was wounded on Friday, according to the ministry.

More Travel Restrictions Imposed in Armenia

Continued from page 1

2,000 coronavirus cases by April 14. This would overwhelm the national healthcare system increasingly struggling to contain the epidemic, he said.

Deputy Prime Minister Tigran Avinyan, who heads the coronavirus task force, said for his part that by toughening the nationwide lockdown the government hopes to cause the

epidemic to recede in the second of April.

In line with the new restrictions, all subway and bus services in Yerevan were suspended on Thursday morning. Only taxis will be allowed to transport people until April 12.

People also can move around in their or their family members' or co-workers' cars. But they must prove, including with documents signed by

EU Pledges Financial Support for Eastern Partnership Member States

BRUSSELS -- The European Commission says it has reallocated more than 140 million euros (\$154 million) to help Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova, and Ukraine in their fight against the coronavirus pandemic.

In a statement on March 30, the commission said it would also "redirect the use of existing instruments" worth up to 700 million euros (\$772 million) to help the six countries of the EU's Eastern Partnership program mitigate the socioeconomic impact of the crisis.

"These are very difficult times not only for the EU, but for our partner countries as well," Commissioner for Neighborhood and Enlargement Oliver Varhelyi said.

Commissioner for Neighbourhood and Enlargement Olivér Várhelyi said: "These are very difficult times not only for the EU, but for our partner countries as well. We are doing all we can to mitigate the impact of the coronavirus outbreak on human lives and livelihoods. We are responding both to the immediate needs of the health systems, as well as longer term needs to the most vulnerable groups in society and small and medium-sized enterprises, which are the backbone of the economies in the six countries."

The commission said it would support the supply of medical devices and personal protective equipment, such as ventilators, laboratory kits, masks, and goggles worth 30 million euros (\$33 million) to the health sys-

tems of the six countries in the coming weeks.

The Commission has also made available more than €11.3 million in small grants to civil society organizations. These funds are already responding to immediate needs, through the ongoing regional "Rapid Response Mechanism", such as supporting local schools with distance learning. By the summer, and as part of this package, the Commission will launch the "Eastern Partnership Solidarity Programme" which will target the most affected parts of the populations through civil society support and notably sub-grants to smaller, local organisations.

The funds would also be used to support the training of medical and laboratory staff, as well as awareness-raising measures to the populations.

The redirected funds worth 700 million euros will be used mainly to provide liquidity in the six countries, including through "working capital, trade finance, or moratoria on debt service," and to help small and medium-sized enterprises access credit and boost their businesses after the crisis.

Coronavirus Stimulus Package

Continued from page 1

loan borrowers without penalty through September 30, according to the bill.

REAL ID deadline delayed

The deadline to obtain a REAL ID, federally mandated identification that will be needed for passengers to board aircraft, will be extended until at least September 2021 -- a year past the current deadline, according to a draft version of the Senate stimulus bill.

Before the coronavirus pandemic swept across the US, states were preparing to issue residents "REAL ID-compliant" driver's licenses or identify. The federal government would give jobless workers an extra \$600 a week for four months on top of their state benefits, which range from \$200 to \$550 a week, on average, depending on the state.

Self-employed workers, those

seeking part-time work, and workers who quit their job or can't reach their place of work as a result of COVID-19 are among those eligible for benefits.

The legislation calls for sending out the payments "as rapidly as possible." Eligible individuals will receive the funds electronically if they previously authorized refunds to be delivered to them that way. Otherwise, they will be sent out via postal mail.

The government will use 2019 returns if not filled will use 2018 information. It also may use a 2019 Social Security benefit statement, or Form SSA-1099, or the Social Security Equivalent Benefit Statement, or Form RRB-1099.

More important, the money will not be counted as taxable income. It will be considered a credit, so you can deduct the sum against your future taxes.

their employers, that they left their homes for work or other urgent needs.

Police and other security agencies set up checkpoints on highway sections just outside Yerevan and other Armenian cities and towns. They checked every vehicle leaving or entering those communities.

Bus services between the Armenian capital and the rest of the country were already halted last week.

Many of the remaining commuters in Yerevan were not happy with the temporary ban on public transport.

They argued that they have to go to work and cannot afford taxis on a daily basis.

"I work in a hospital and also provide home care to a sick person," said Liana Babayan, a healthcare worker. "Working people should be able to use public transport. Let them just show their documents or have their temperature checked."

"I now have to go to work on foot," complained another resident. "My workplace is far away from my home."

Armenia Records Major Improvements in Democratic Progress and Economic Freedoms Indicators

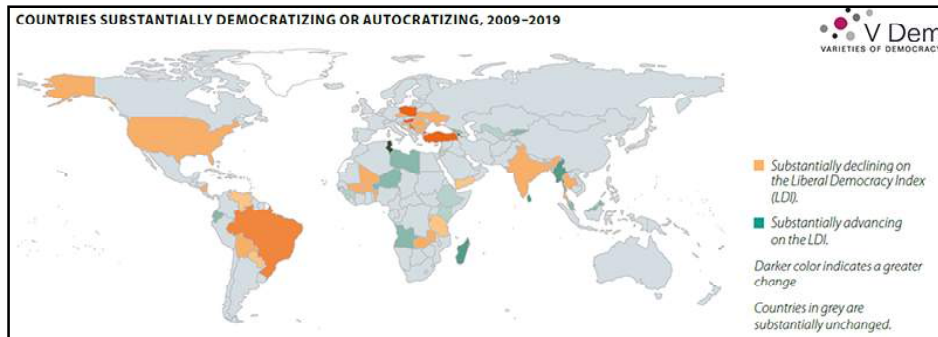
YEREVAN (Arka.am) -- Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan during his morning live report on Facebook spoke about Armenia's new achievements in international organizations' rankings.

He suggested that fellow citizens take a break from the tense situation due to the coronavirus and enjoy the positive assessments of Armenia in the field of democratization and economic freedoms.

textual part, but also specific indicators for measuring the level of democratization," the prime minister added.

Pashinyan noted that on the indicator of "elective democracy" Armenia upgraded its rank from 117th to 34th, on the component of "liberality" - from 125th to 65th, on "equality" - from 63rd to 40th, in "competitiveness" - from the 105th to 52nd, in "advisory" - from 113th to 31st.

The prime minister stressed that

Democratic Progress

Pashinyan said that the initiative "Varieties of Democracy" Institute published a world report on democracy for 2020, which states that although there is a serious increase in authoritarianism in the world, nevertheless Armenia records high democratization indicators in 2019.

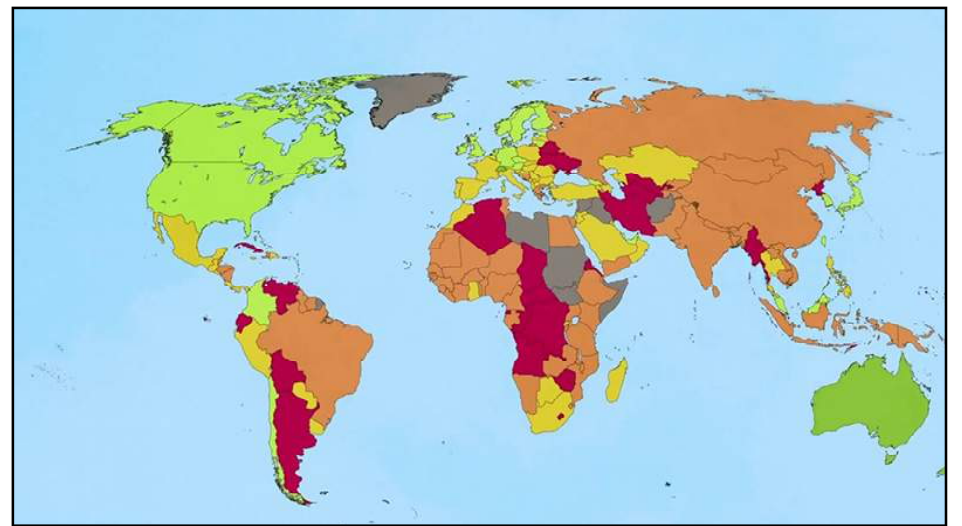
In his words, the report states that democratic activists in Armenia can now reap the benefits of their peaceful rallies and that they can celebrate the fact that since 2019 (apparently, parliamentary elections are meant) the country has been ruled by a democratically elected government.

"And here, not only the overall assessment is important, but the specifics, since the report is not only a

in advisory democracy category, the report's important components are validity (that is, the government's explanation of its actions), public interests (how much the government's actions correspond to these interests), respect for counterarguments (from the government), and so on.

Also, according to him, the authors of the report pointed out the high level of women's participation in politics and civil rights and certain progress in the involvement of civil society.

Speaking about the negative components, the premier pointed out that in Armenia, protectionism has come close to the minimum level and it will be rooted out soon. "And in terms of the level of corruption of the executive branch, we are also approaching a minimum," Pashinyan said.

Indicator of Economic Freedoms

Then Nikol Pashinyan analyzed Armenia's achievements in the "Indicator of Economic Freedoms in 2020."

"Important is that the status of Armenia in this report has changed this year. Earlier our economy was considered "moderately free", while in 2020 it was rated as "mostly free". Armenia recorded progress in 13 categories and now came 34th in the ranking," Pashinyan said.

According to the report, Armenia has made progress on 8 indicators, including property rights, the effectiveness of the judiciary, government trustworthiness, and the tax burden.

The prime minister said that according to the authors of the study, the progress of Armenia is largely due to the sharp increase in the improvement of fiscal policy. "In the European region, our country is 18th among 45," he said.

In his words, the report also contains recommendations, in particular, Armenia should attract investment and liberalize the economy and it should also pay great attention to strengthen-

ing the effectiveness of the judicial system and improving the reliability of the management system. "This means that the direction of our economic policy is in tune with the trends of international experts," said Pashinyan.

It is also noted that the processes for starting businesses and concluding contracts have been modernized, the protection of small investors has improved, there is a quality workforce, but the level of professionalism is insufficient.

"These reports are important in that after the current economic crisis we will have to carry out serious economic reforms, attract investments in the republic. And serious investors study such reports in order to understand which countries they can deal with, what processes are going on there, whether it is worth investing there," Pashinyan said.

He said that Armenia still has plenty to do, and after overcoming the threat of the coronavirus the authorities will embark on building a new, real, happier, stronger and reliable future.

Former French-Armenian Minister Patrick Devedjian Dies of COVID-19

PARIS -- Patrick Devedjian was 75 (born August 26, 1944), a former cabinet minister and former president of the Parisian Haut-de-Seine administrative district has become one of the first high-profile politicians to die of COVID-19.

He had announced on Twitter on Thursday morning that he had been diagnosed positive at Covid-19. He had been hospitalized.

Devedjian had been placed for observation on Wednesday in a hospital in the south of the department but his condition did not need intubation.

A lawyer by profession, Patrick

Devedjian was a deputy for the 13th district of Hauts-de-Seine from 1986 to 2017, mayor of Antony from 1983 to 2002 and elected departmental councilor in 2004. He had chaired the department since 2007.

A close adviser of Nicolas Sarkozy since the 1990s, he was Minister under the Prime Minister in charge of the Implementation of the Recovery Plan, a special ministerial post created for two years after the global financial crisis of 2008, since December 2008.

"I am affected by the epidemic, therefore I am able to bear witness directly to the exceptional work of doctors and nurses," he wrote on Twitter earlier in the week. "I'm sending them a big thank you for their constant help to all their patients."

Armenia's leaders immediately paid tribute to the late French-Armenian politician.

"It is with great sorrow that I learned of the demise of Patrick Devedjian. He was an exceptional personality, a politician of convictions and principles, faithful fighter for the Armenian cause, an essential figure in French-Armenian friendship," Prime Minister Nikol Pashinyan said in a Twitter post.

"This is a severe blow to the French Armenians, the Armenian people and France," Pashinyan added.

He offered condolences to Patrick Devedjian wife, his sons and his friends.

"Armenia and all Armenians share the pain of this great loss with France and the French people," the Prime Minister said.

France and Armenia lost one of their best sons, Armenia's President Armen Sarkissian said in a message.

"I am shocked at the death of Patrick Devedjian, a prominent French-

Armenian politician, chairman of the Council of the Hauts-de-Seine department," the President said.

"Patrick Devedjian was a bright politician and individual, upright, educated, responsible in his words and

deeds. At the same time, he was a tireless advocate of the Armenian Cause, whose voice was heard nationally and internationally," the President added.

He noted that after Armenia gained independence, Patrick Devedjian became one of the architects of the

Continued on page 4

Australian Commemoration of the Armenian Genocide to Be a Live Stream Event

SYDNEY -- Australia's National Armenian Genocide Commemoration Evening, which is typically held in Sydney before an audience of around 1000 guests and community, will be a Live Stream Event to ensure Armenian-Australians can remain compliant to coronavirus (COVID-19) restrictions while still honouring the 105th Anniversary of the memory of their ancestors, reports the Armenian National committee of America.

The Armenian Genocide Commemorative Committee announced that on Friday 24th April 2020, a special program will be premiered live on Facebook, and likely other social networks, from 7:30pm (Australian Eastern Time).

The one-hour long production will include important messages marking the anniversary, updates in advocacy efforts targeting justice, as well as a keynote feature which will be revealed in due course.

"While being forced into this

change in format due to the current crisis, we are excited that it allows our community – as well as others from around the world – to tune in with their families and remember the sacrifice of those who fell in 1915," said the Armenian Genocide Joint Commemorative Committee's Hrach Loussikian.

"We are working hard producing a program that justifies the weight of the occasion, and will come forth with further announcements of what to expect and where to tune in over coming weeks," Loussikian added.

The member organisations of the organizing Armenian Genocide Commemorative Committee are the Social Democrat Hunchakian Party, the Armenian Revolutionary Federation, the Armenian Democratic Liberal Party, the Armenian General Benevolent Union, Hamazkaine, Nor Serount, Homenetmen, Tekeyan, Armenian Relief Society, Dkhrouni, AGBU Youth and the Armenian Youth Federation.

First Online Learning Platform iUniversity Launched at National Polytechnic University

YEREVAN — iUniversity, the first Armenian online educational platform, has been launched in the National Polytechnic University of Armenia (NPUA), the press service of the government reported.

The platform will be used also by the university's branches in Gyumri, Kapan and Vanadzor, as well as by the affiliated college and high school.

The platform enables registration of all the beneficiaries, creation for each group and class a list of subjects and homework, studying materials and an electronic library. It also enables uploading video lectures, which will allow students to send questions to their teachers as well as get an environment for discussing the subject and get marks for completed online work.

The platform also provides the opportunity to find out the extent of the conducted online training on a specific subject, to identify any difficulties and shortcomings that arise. Thanks to this, part of faculty responsible for the educational processes,

can control it and offer new tools to eliminate the shortcomings.

"The NPUA expressed its readiness to provide all the facilities and technical maintenance of the platform to those educational institutions that need it throughout the state of emergency," the government said.

From March 16 to April 14, a state of emergency is in force in Armenia. The goal is to curb the spread of coronavirus. On March 24, the government imposed stringent restrictions on the movement of citizens and banned some types of economic activity until March 31.

Patrick Devedjian Dies of COVID-19

Continued from page 1

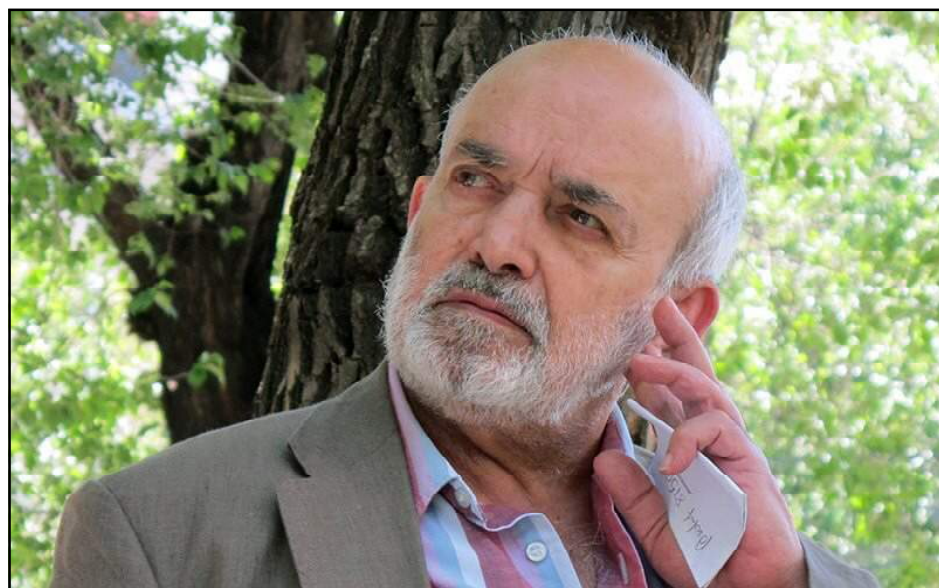
privileged Armenian-French relationship.

"The development of Armenia was a priority for him, and he was contributing to it with specific programs and

actions," Armen Sarkissian said.

He offered deepest condolences to Patrick Devedjian's wife, children and grandchildren, relatives, as well as the French-Armenians and the entire Armenian nation.

Iranian-Armenian Painter Edman Aivazian Dies from Coronavirus in London

LONDON – The London-based Iranian-Armenian painter Edman Aivazian passed away from a coronavirus infection at the age of 89 in London, the Persian service of Honaronline announced on Wednesday.

Aivazian was admitted to the hospital in London a month ago over his dizzy spells and blood pressure disorders. Fourteen days after, he was transferred into another ward due to a high fever, and finally, he tested positive for coronavirus four days ago.

Born in Tehran, 1932, Aivazian started painting by the age of 13. At the age of 16 he participated in the International Exhibition of Young Painters organised by UNESCO and was amongst the prize winners.

Starting from 1948, for more than 70 years, Aivazian's paintings have been shown in many collective and individual exhibitions in Iran, Great Britain, USA, Armenia and elsewhere.

From 1984-2016 Edman Aivazian gave individual exhibitions at the Gorky Gallery, New York; Gulbenkian Hall; London, Rochan Gallery; London, National State Gallery of Armenia; Yerevan, Niavaran Palace; Teheran and Ararat Union Hall; Teheran.

As a member of the Federation of British Artists; the Royal Society of

Marine Artists; the Royal Institute of Oil Painters and the Wapping Group of Artists, he has participated in many exhibitions organised by the above societies and institutions in the UK.

His paintings can be found in many galleries, museums, institutions and private collections world-wide, such as the Armenian Monastery of St Lazar, Venice; Aram Khachaturian Museum, Yerevan; St Sarkis and Narmak Armenian churches, Teheran; National Iranian Oil Company, Teheran; Northrop Institute, USA; Artak Manukian Museum, Tehran; National Gallery of Armenia, Yerevan; Contemporary Art Museum of Armenia, Yerevan and Hovhannes Ayvazovsaky Museum, Crimea.

Aivazian wanted his paintings to adorn the walls of people's homes rather than to be kept in the collections of art dealers.

"When you hold an exhibition, you can find your way to people's hearts and there is no place where you can hide something there," Aivazian had said after opening his exhibition in Tehran.

"An exhibition helps form a connection, and you can get a good lesson from people there that you would otherwise never learn at your work. This is the result of a direct relationship with people," he had stated.

Very attached to his origins and double culture, Patrick Devedjian had been one of the lawyers of the four members of Armenian Secret Army for Liberation of Armenia (ASALA) who had captured the Turkish consulate in 1981, taking 60 hostages.

The operation codenamed "Van" was a new phenomenon in the activities of ASALA and in general in the history of the Armenian national liberation movement. The trial of the young men -Vasken Sislian, Aram

Basmajian, Hagob Dzhulfayan, and Kevork Guzelian –would also become a historical event.

The trial took place from January 24 to January 31, 1984, was the first political process after the trial of Soghomon Tehlirian in 1921. The trial turned into a tribune for the accusation of Turkey. The interests of the Armenian people were brilliantly defended by lawyers Leclerc, Teijan, Signar, Patrick Devedjian, Aslanyan, and Pestimaljyan.

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

MEMBER

Garine Depoyan

626-755-4773

554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106

ghdepyan@gmail.com

«Կորսուած Զնարաւորութիւններ Իրաքահայերի Զայրենադարձութիւնը 2003-2008 Թուականներին» Զեղիւնակ՝ Անուշ Պեժմանեան

ԽԱՉԻԿ ՃԱՆՈՅԵԱՆ

Քանի մը շաբաթ առաջ, անհուն ուրախութեամբ եւ երախտագիտական զգացումներով հեղինակէն ստացայ վերոյիշեալ խորագիրը կրող հատորը:

Երախտագիտական զգացումներով ըսինք, քանի որ այս 260 էջոց հատորը կարգաւորով, որպէս իրաքահայ, անձամբ շատ բան սորվեցայ եւ իմացայ այս գիրքին միջոցաւ իրաքահայ գաղութի մասին: Հեղինակը արհեստավարժ ձեւով ներկայացուցած է իրաքահայ գաղութի հին եւ նոր եկուորները, անոնց առօրեային մասին տեղեկութիւններ տալով: Եկեղեցիներուն, դպրոցական եւ միութիւններուն տարած պատուաբեր աշխատանքները, յատկապէս հայապահպանման եւ ազգակերտման ծիրէն ներս:

Անուշ Պեժմանեան, այս գիտական գործը պատրաստելու համար օգտագործած է բազմաթիւ հայ եւ օտար լեզուներու աղբիւրներ:

35 հեղինակային յօդուածներ

31 տպագիր գրականութիւն

11 կազմակերպութիւններու կայքէջեր

40 արխիւային փաստաթուղթեր

46 պաշտօնական գրութիւններ եւ փաստաթուղթեր

17 օտար լեզու աղբիւրներ

57 միջազգային աղբիւրներ

Անուշ Պեժմանեան ծնած է Հայաստան, իր բարձրագոյն ուսումը ստացած է Հայաստանի Ամերիկեան Համալսարանէն: Իր աւարտութեան խորագիրն է «Իրաքահայերը Մատոսմ Հիւսէյնի Տապալումից Յետոյ, Արտագաղթ Թէ Հայրենադարձութիւն»:

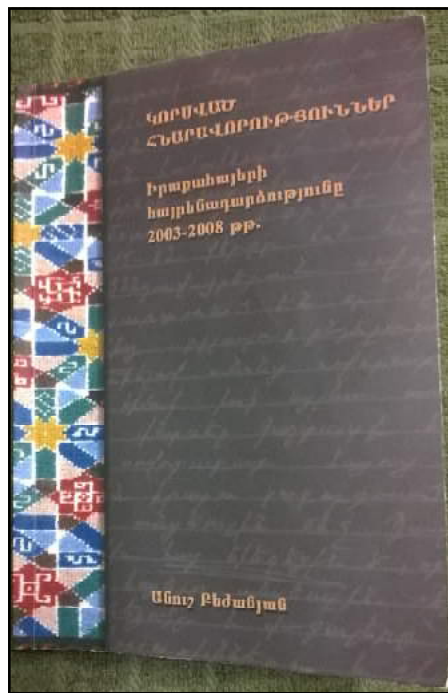
Սոյն թէքի պատրաստման դեկավարն եւ ուղղութիւն տուողը եղած է Հայաստանի ժամանակակից մեծանուն պատմաբաններէն Արմէն Այվազեան:

Յետագային Անուշ Պեժմանեան ԱՄՆ անցնելով որպէս Արտաքին Գործոց նախարարութեան Էտմոնտ Մասքիի կրթաթոշակաւ, կը հետեւի Հարաւ Գարուսիան համալսարանի միջազգային յարաբերութեան դասընթացներու եւ կ'«արժանանայ Մագիստրոսի վկայականին, հեղինակը այժմ իր ամուսինին հետ Զուիցերիա կ'ապրի:

Հեղինակը ունի յօդուածներու շարք մը սփիւռքի հայութիւնն ու հայրենադարձութեան մասին: Նմանապէս հայերէնի թարգմանած է վաստակաշատ ցեղասպանագէտ Վահան Տատրեանի «Հայոց Յեղասպանութիւնը, Ազգային եւ Միջազգային Իրաւունքի Երկակի Հիմնախնդիրը» հատորը:

Անուշ Պեժմանեանէն մեզի հասած հատորը լոյս տեսած է Երեւանի Մագաղաթե հրատարակչատունէն եւ հեղինակը այս հոյակապ աշխատասիրութիւնը նուիրած է թանկագին ծնողքին:

Գիրքի խմբագիր? Հրաչուհի Փալանդուզեան մուտքի գրութեան մէջ կը գրէ. «Այս գիրքի հեղինակը 2003-ի իրաքեան պատերազմի լոյսին ներքոյ, քննութեան է առնում, իրաքահայերի հայրենադարձութիւնը, Հայաստանում նրանց հանդէպ իրականացուած քաղաքականութիւնը: Այս գիրքին մէջ արծարծուած են հայրենադարձու-

թեան մասին հիմնական տեսութիւնները, իրաքահայ համայնքի մարտահրաւէրները, հայոց մէջ հայրենադարձութեան տարիներէն եւ դրանից յետոյ անոնց իրավիճակը:

Գիրքը նախատեսուած է սփիւռքագէտներին, միջազգայնագէտներին, քաղաքագէտներին, պատմագէտներին, մարդաբաններին եւ ընթերցող լայն հասարակութեանէն:

Իրաքահայ հայրենադարձութիւնը, 2003-2008 թուականներէն նուիրուած այս հատորը ունի հինգ բաժիններ (գլուխներ), որոնց մէջ հեղինակը շատ խոր ուսումնասիրութիւններով եւ հաւաստի աղբիւրներով վրայ հիմնուած տեղեկութիւններով, տուած է իրաքահայ համայնքի մօտ 400 տարուայ պատմութիւնը: Հին եւ նոր եկուորներու պատմութիւնը անոնց ծաւալած ազգային, եկեղեցական, կրթական եւ հասարակական, հայապահպանման, ազգակերտման աշխատանքին, նաեւ տուած է այս համայնքի մեծ հայրենադարձութեան օրերուն, եկեղեցական տաճնապի շատ հետաքրքրական եւ պատմական բարեխիղճ տեղեկութիւնները:

Մեծ հայրենադարձութեան օրերուն անոր դէմ ու թեր կարծիքները եւ այլն, իսկ ամէնէն հետաքրքրական բաժինը այն է 2003-2008 թուականներուն Հայաստան վերադարձած հայութեան հետ ունեցած հարցազրոյցները, պատրաստած վիճակագրութիւնները: Նմանապէս հայրենի կեցուածքը այս հայրենադարձներու հանդէպ:

1947-ի մեծ հայրենադարձութեան պայմանները հիմնովին տարբեր էին 2003-2008 եւ մինչեւ օրս ալ իրաքահայութեան կամ Սուրիոյ հայութեան հայրենադարձութեան պատճառները:

1947-ի վերադարձողները առաւելաբար Հայոց Յեղասպանութեան զոհերն էին, կամ անոնց զաւակներն էին, որոնց համար հայրենիքի յուզական, ազգային, կրօնական մեծ արժէք եւ իմաստ ունէր, հակառակ անոր որ 1947-ի հայերը հազիւ տուն տեղ եւ իրենց գործերը գտած էին, բայց անոնց մէջ տակաւին հայրենասիրական անմար կրակ մը կար, որ տարաւ անոնց իրենց հայրենեաց երկիրը:

2003-2008 վերադարձողները, կեանքի, ինչքի եւ ապրուստի խիստ վտանգաւոր օրերու վախ ունէին եւ

ստիպուած էին հեռանալ իրաքէն, բազմահազար հայեր դէպի Սուրիա, Յորդանան, Եգիպտոս, Թուրքիա ու մանաւանդ ԱՄՆ, Աւստրալիա եւ Գանատա անցան քանի որ իրաքի մէջ որպէս քրիստոնեայ հայերուն համար այլեւս շատ վտանգաւոր էր հոն ապրիլը:

Գիրքին յաջորդ բաժինը հեղինակը կը ներկայացնէ ինչպէս ըսինք Հայաստան դարձած հայերուն կարծիքները եւ տպաւորութիւնները Հայաստանէն եւ հայրենի ժողովուրդէն, իրաքահայ մը իրաքի մէջ կեանքը նկարագրելով ըսած է. «Դժբախտաբար կեանքէն համ չէինք առներե միւսը ըսած է. «Ինչ որ ըլլայ հոս մենք եւ մեր զաւակները (24) հայերէն կը խօսինք ազատ եւ հպարտօրէն»:

Հայաստանը շատ ապահով է մեզի համար, ոչ առեւտրային կայ, ոչ զաւակդ, հարազատդ սպաննել կայ, իսկ դժգոհութիւն յայտնողներ ալ կան ըսելով. «Հոս ալ իրաքի պէս ամէն տեղ կաշառքով կ'ըլլայ, եւ այլն խօսքեր եւ կարծիքներ, որոնք հարազատօրէն տուած է հեղինակը:

Գիրքին միւս բաժինին մէջ հեղինակը տուած է սպառնիչ տեղեկութիւններ Հայաստանի մասնակցութիւնը իրաքի ապահովական ուժերուն, ուր 40 հայ զինուորներ մաս կազմեցին ՄԱԿ-ի դեկավարութեամբ գործող իրաքի ապահովագրական գործին մէջ: Հեղինակը տուած է այդ քայլը առած օրերուն հայրենիքի քաղաքական, հասարակական կամ զինուորական մարդոց կարծիքը եւ արդարացուածները:

2003-2008 տարիներուն Հայաստան դարձած հայերու մեծ մասը գոհ էր հայրենիքի մէջ ապրելէն, անշուշտ որոշ փոքրամասնութիւն մը կար, որ դժուարութիւն ունեցած էր ժողովուրդին

հետ շաղուելու կամ գործ գտնելու հարցին մէջ, ուրիշներ ալ անոնք Հայաստան երթալով, որպէս Եւրոպա կամ այլ երկիրներ երթալու համար Հայաստան որպէս ժամանակաւոր հանգրուան գործածելով: Հասկնալի էր, որ հայրենի պետութիւնը, երկրաշարժ տեսած, Սովետ Միութենէն անջատման դժուարութիւններով, պատերազմական վիճակով, երկու սահմանները փակուած ըլլալով եւ տնտեսական բնական հարստութենէ զուրկ էր այդ տարիներուն, հայրենիքի ծով կարիքներուն հասնիլ չկարողանալով, դժուար պիտի ըլլար զբաղիլ արտասահմանէն Հայաստան վերադարձող հայրենակիցներուն կարիքները ամբողջութեամբ հոգալու: Այսուհանդերձ այս գիրքին մէջ, այս հատորին գլխաւոր պատգամն է, հայրենիքի բազմակարօտ ժողովուրդին կենսական ապրուստը հոգալու կողքին հայրենիքի մեր իշխանաւորները պէտք է հայրենադարձութեան համակարգ մը ստեղծեն, որպէսզի սփիւռքէն հայրենիք վերադարձողներուն կեանքը դժուարութիւններուն նուազագոյնը ունենան:

Գիրքի վերջաւորութեան հեղինակը հարցազրոյց մը դրած է Լուս Անճելըսի մէջ գործող իրաքահայերու Ընտանեկան Միութեան նախագահ? Խաչիկ Ճանոյեանին հետ: Այս Միութիւնը 2005-2007 տարիներուն 135 իրաքահայեր Հալէպ տեղափոխելով, անկէ Հայաստան օդանաւով տեղափոխած է: Անոնց կահաւորուած վարձու յարկաբաժիններու մէջ տեղաւորած են եւ անոնց լման մէկ տարի օրապահիկը ապահոված է: Իւրաքանչիւր անհատի ամսական 100 տոլար զրկելով: Այսինքն հինգ հոգինոց ընտա-

Շար.ը էջ 15

DEDICATED TO THE MEMORY OF THOSE WHO PERISHED IN 1915 AND THOSE WHOSE LIVES WERE SAVED BY HUMANITY

Conducted by **American Red Cross** | Sponsored by **Armenian Educational Benevolent Union**

FRIDAY, APRIL 24, 2020
2:00pm - 8:00pm

AEBU Center
 1060 North Allen Avenue, Pasadena, CA 91104

Schedule your Appointment
 Visit www.redcrossblood.org and enter sponsor code **AEBU**

For more information
 Contact AEBU at **626•344•7321**

Հարցազրույց Գոյնների ճարտարապետ՝ Գեղանկարիչ Էդման Այվազեանի հետ

ԱՍՏՏՈՒՐ ԿԻՉԵԼԵԱՆ

Վերջերս ինձ յաջողուեց հարցազրույց ունենալ սփիւռքահայ մեծատարանդ գեղանկարիչ Էդման Այվազեանի հետ, Լոնդոնի իր արհեստանոցում:

Տարիների փորձով գիտեմ որ շատ աւելի հեշտ է հարցազրույց վարել միջակ կարողութեան տէր անձի հետ, քան տաղանդաշատ արուեստագէտի՝ պարզ այն պատճառով որ առաջինը՝ հիմնականում փորձելու է իր չունեցած արժանիքները գովաբանել, իսկ երկրորդը՝ իր տաղանդը թերագնահատել եւ իրեն հասցեագրուած արդար արժեւորումները՝ չափազանցութիւն համարել:

Չգիտեմ ո՞վ է ասել, բայց ո՞վ որ ասել է, ճիշդ է ասել, որ «համեստութիւնն ու մեծութիւնը անբաժան ընկերներ են»:

Էդման Այվազեանին՝ ՄԵՄԱ-ՏԱՌ-ՈՎ մարդուն եւ ՈՍԿԵՏԱՌ-ՈՎ արուեստագէտին՝ որը միաժամանակ սեպհականատէր է համովհոտով անհատականութեան, կարեւոր է ճիշդ բնութագրել, հեռու մնալով քլիշէ դարձած խօսքերից, անշունչ, անբոյր ու անթոյր արտայայտութիւններից: Իմ դժուարութիւնը կայանում է նրանում, որ Այվազեանի յատկութիւններով օժտուած մարդուն եւ արուեստագէտին ճիշդ տարագաւորելը՝ այնքան էլ հեշտ յանձնառութիւն չէ:

Երբ առաջին անգամ հանդիպեցի էդիկին (մինչեւ հիմա էլ իր մտերմները նրան էդիկ են անուանում) աւելի քան քառասուն տարի առաջ, իմ վրայ մեծ տպաւորութիւն թողեց նրա գուարճախօսութիւնը, պարզութիւնն ու համեստութիւնը: Հետագայում, երբ աւելի մօտից ծանօթացայ նրան եւ նրա ստեղծագործութիւններին, զգացի որ բացի տաղանդաւոր արուեստագէտից, գործ ունեւ նաեւ մարդկային արժանիքներով հարուստ մարդու հետ:

Երբ մտնում ես 85ը անց (ծնած 1932 թ.ին), բայց հոգով շահել գեղանկարչի արուեստանոցը, քեզ թւում է թէ մտել ես գոյների կախարդիչ մի աշխարհ...: Հիացմունքով դիտում ես արեւավառ՝ երբեմն էլ աշնանային գոյներ հագած, խորը ներբազմացողութեամբ կեանքի կոչուած գեղանկարներ, գծանկարներ, գեղուկ կանանց գունազեղ կերպարներ, հողագործ բանուորներ, մէկ խօսքով հմայիչ գոյների եւ գծանկարների մի համայնապատկեր, որոնց մեծ մասը կարծես վրձինուած լինի՝ մեր մանրանկարներում օգտագործուած որդան կարմիրով:

Որպէս զգայուն արուեստագէտ, Այվազեանը գիտէ բնութեան հետ մերուելով, նրա արգանդից ծնած գոյների առինքնող գեղեցկութեան հմայքը վերարտադրել իր կախարդական վրձինով:

Երբ նայում ես Այվազեանի ստեղծած տղամարդկանց եւ կանանց նկարներին, անմիջապէս նկատում ես որ արուեստագէտը թափանցել է իր կերպարների ներաշխարհը, զգացել նրանց խինդն ու վիշտը, հոգեկան ապրումները, եւ իր տեսածն ու զգացածը յանձնել պատասաւին, ոչ որպէս լուսանկարիչ, այլ գոյներն ու գիծերը իմաստաւորել գիտցող գեղանկարիչ:

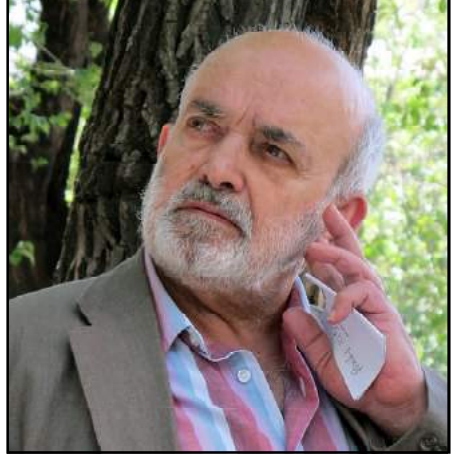
Նախքան հարցազրույցը՝ անհրաժեշտ եմ համարում կենսագրական ամփոփ տեղեկութիւններ հա-

Իրանահայ մեծ նկարիչ Էդման Այվազեանի մահուան տխուր առիթով (25 Մարտ, 2020), որպէս յարգանքի տուրք այս սքանչելի մարդուն, մեծ հայրենասէրին եւ բացառիկ տաղանդով օժտուած արուեստագէտին, կից կը դրկեմ անոր հետ երկու տարի առաջ ունեցած «ԳՈՅՆԵՐՈՒ ԵՄՍԱՐԱՊԵՏ» խորագրուած հարցազրույցս, որ իբրեւ գրքոյկ ալ լոյս տեսաւ հայերէն բնագրով եւ անգլերէն թարգմանութեամբ Մարտ 2018-ին, Լոնտոնի մէջ:

Օգտուելով առիթէն, կ'ուզեմ Կիւզելեան ընտանիքի խորագրաց ցաւակցութիւնները յայտնել Էդմանի հրաշալի տիկնոջ, Թելմային, գաւակներուն եւ համայն Այվազեան ընտանիքին: Էդիկի յիշատակը միշտ վառ պիտի մնայ բոլոր անոնց սրտին ու մտքին մէջ, որոնք զինք ճանչնալու բախտին արժանացած են:

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»

ԱՍՏՏՈՒՐ ԿԻՉԵԼԵԱՆ

ղորդել, որոնք կարեւոր են՝ նախ էդման Այվազեանին որպէս նկարիչ ճիշդ գնահատելու, ապա՝ հարցազրույցում նշուած դէպքերի ու անձնաւորութիւնների մասին աւելի յստակ պատկերացում ունենալու համար:

Է. Այվազեանը, սկսած 1948 թ.ից, աւելի քան 70 տարի ստեղծագործել է եւ իր նկարները ցուցադրել բազմաթիւ հաւաքական եւ անհատական ցուցահանդէսներում, Իրանում, Անգլիայում, Միացեալ Նահանգներում, Հայաստանում եւ այլուր:

Դեռ 16 տարեկան պատանի՝ Այվազեանը Թեհրանում մասնակցել է UNESCO-ի կազմակերպած Երիտասարդ Նկարիչների Միջազգային Ցուցահանդէսին եւ շահել մրցանակ:

Այնուհետեւ է. Այվազեանը 1949-1957 տարիներին Թեհրանում մասնակցել է Մշակույթ Միութեան, Ս. Միութեան Մշակութային կենդրոնի, Գարուն Ակումբի, Մեհրեզան Ակումբի, Աբիազ ֆալասի եւ Թեհրան Երկամեայի (Teheran Biennial) կազմակերպած հաւաքական ցուցահանդէսներին:

Այվազեանը Թեհրանում տուել է նաեւ երեք անհատական ցուցահանդէսներ, առաջին երկուսը՝ Իրան-Ամերիկա Ընկերակցութեան հովանաւորութեամբ 1952ին եւ 1955ին, իսկ երրորդը՝ 2010-ին՝ Արուեստի կենդրոն (Art Center) ծանօթ պատկերասրահում, ուր ցուցադրուել է նրա՝ բացի վերացական (abstract) գործերից, նաեւ Պարսկաստանի գիւղերին նուիրուած շուրջ երեսուն նկարներ:

Բացի Իրանից՝ 1984-2016 տարիներին, է. Այվազեանը անհատական ցուցահանդէսներ է տուել Նիւ Եորքի Գորկի Պատկերասրահում (Gorky Gallery), Լոնդոնի Կիւլ-պէնկեան Սրահում, Լոնդոնի Ռոչան Պատկերասրահում (Rochan

Gallery) եւ Երեւանի Նկարիչների Տանը:

Նոյեմբեր 2015-ին, նրա հայաստանեան երկրորդ անհատական ցուցահանդէսը, «Հայրենի Երկրի Գոյները», տեղի է ունեցել Երեւանում, Հայաստանի Ազգային Պետական Պատկերասրահում, նախաձեռնութեամբ Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան Դեսպանութեան Մշակութային կենդրոնի: Նոյն ալը ցուցահանդէսը՝ 2016-ին տեղափոխուել է Իրան եւ ցուցադրուել՝ Թեհրանի Նիսավարան Պալատում, որից յետոյ նաեւ՝ Թեհրանի Արարատ Միութեան սրահում:

1990-ից, է. Այվազեանի նկարները ցուցադրուել են նաեւ հաւաքական ցուցահանդէսներում, Ղրիմում, Միացեալ Նահանգներում,

արժանանալով բոլորի հիացմունքին ու գնահատանքին:

Որպէս ծովանկարիչ (Marine Artists)՝ Այվազեանը Անգլիայում մասնակցել է աւելի քան երեսուն ցուցահանդէսների: Նրա ծովանկարներից գտնուած են Cornwall-ի Մովային Ազգային Թանգարանում (National Maritime Museum):

Սաուդի թագաւորական ընտանիքի պատուէրով՝ 1985-ին, է. Այվազեանը նկարել է Սաուդի թագաւորների եւ իշխանների նկարները, ինչպէս նաեւ՝ «Կեանքը Ս. Արաբիայում՝ 1930-ական թուականներին» նկարաշարը: Դարձեալ թագաւորական ընտանիքի պատուէրով՝ 2001-ին, նա նկարել է իշխան Աբդուլա Բին Աբդու Ազիզ էլ Սաուդ իշխանի դիմանկարը:

Է. Այվազեանը շահել է հետեւեալ մրցանակները.

-Մրցանակ՝ UNESCO-ի Երիտասարդական Միջազգային Ցուցահանդէսում (1948):

-Ա. Մրցանակ՝ Իրանի Ժամանակակից Նկարիչների ցուցահանդէսում (1956):

-Ա. Մրցանակ՝ Իրանը Վենետիկի Երկամեայ (Venice Biennial) Միջազգային Ցուցահանդէսին ներկայացնելու համար Իրանի Մշակույթի Նախարարութեան կազմակերպած մրցույթում (1958):

-Մրցանակ՝ «Սթանլի Գրիմ» (Stanley Grimm Award) Մեծն Բրիտանիայի Իւղանկարիչների Արքայական Հիմնարկի ցուցահանդէսում (1998):

-Մրցանակ՝ «Ուինզոր եւ Նիւթըն» ("Windsor and Newton" Award) Մեծն Բրիտանիայի Իւղանկարիչների Արքայական Հիմնարկի ցուցահանդէսում (2000):

-Մրցանակ՝ "The Worshipful Company of Shipwright's Award") Մեծն Բրիտանիայի Ծովանկարիչների Արքայական Ընկերութեան տարեկան ցուցահանդէսում (2001):

-2015-ին, Հրանուշ Յակոբեանը էդման Այվազեանին պարգեւատրել է ՀՀ Սփիւռքի Նախարարութեան «Արշիլ Գորկի» շքանշանով:

Այվազեանի նկարներից գտնուած են բազմաթիւ պատկերասրահներում, թանգարաններում, հաստատութիւններում եւ անհատական հաւաքածոներում: Նշենք մի քանիսին.

Սուրբ Ղազար վանք, Երեւանի Արամ Խաչատուրեանի անուան Տուն-Թանգարան, Թեհրանի Ս. Սարգիս եւ Նարմակ Եկեղեցիներ, Իրանի Քարիւղի Ազգային Ընկերութեան մուտքի սրահ, Ամերիկայի Նորթրոփ Հիմնարկ, Թեհրանի Արտակ Մանուկեան թանգարան, Հայաստանի Ազգային Պետական Պատկերասրահ, Հայաստանի Ժամանա-

Հարցազրոյց Գոյների ճարտարապետ՝ Գեղանկարիչ Էդման Այվազեանի հետ

Շարունակուած էջ 12-էն

կակից Արուեստի Թանգարան, Ֆեդոսիայի Յովհաննէս Այվազովսկու անուան Թանգարան, Էւալլն:

Այս յօդուածը նպատակ չունի հանգամանօրէն անդրադառնալու Այվազեանի նկարչական արուեստի հետ առնչուած բոլոր հարցերին: Մեր առաջադրութիւնն է, պարզապէս գրուցել մեծ վարպետի հետ, խօսել նրա կենսագրութեան հետ կապուած յիշարժան դէպքերի եւ դէմքերի մասին:

Ուրեմն խօսքը տանք էդման Այվազեանին:

«Մնուել եմ Թեհրանում: Հայրս մեքենավար էր ունէր իր սեպհական ինքնաշարժը: Այդ տարիներին դա պարուստի լաւ միջոց էր: Այդ ժամանակուայ Թեհրանը շատ փոքր էր: Հայերը հիմնականում ապրում էին քաղաքի երկու ծայրամասերում, հարաւային եւ հիւսիսային Թեհրանում:

Փոքր տարիքից իմ վրայ խորը տպաւորութիւն է թողել մի բան, որի մասին ուզում եմ կարճ պատմել: Այդ ժամանակ Թեհրանում բաւական թուով գաղթականներ կային, որոնք եկել էին Ռուսաստանից, Հայաստանից եւ Կովկասի տարբեր շրջաններից:

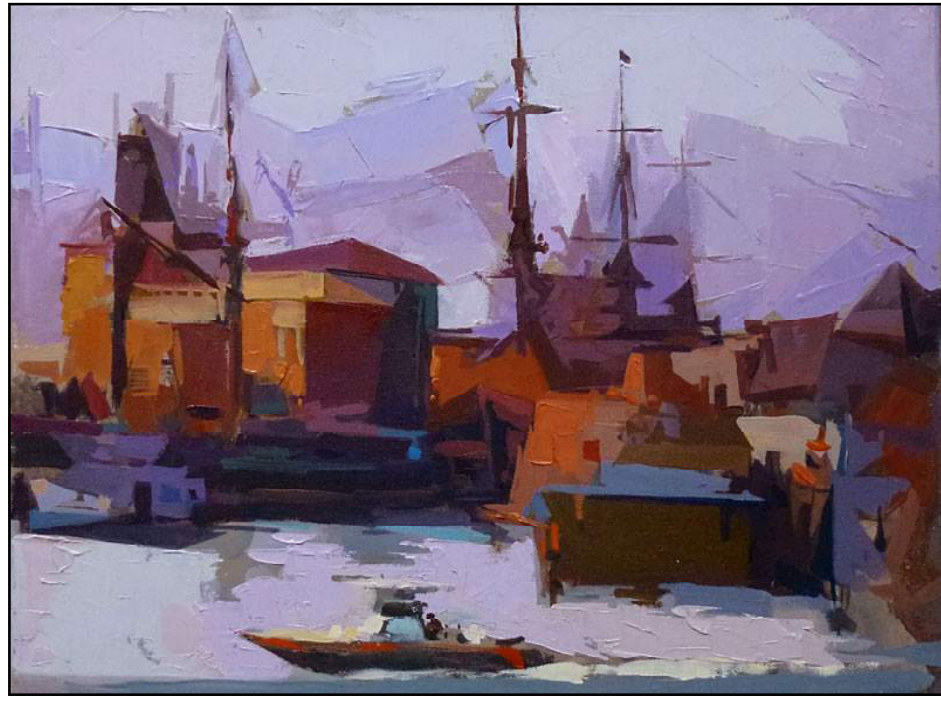
Նրանց մէջ կար մի ընտանիք, որի անդամները՝ Մեքայելը, Գուրգէնն ու Ալեքսին դարձան մեր հարեւանները: Նրանք ապրում էին մեր տան կապձ երկու սենեականոց յարկաբաժնում: Մի քայլը տարիքոտ մարդ էր, որը Լենինգրադից շրջանաւարտ նկարիչ էր: Նրանց նիւթական վիճակն այնքան էլ լաւ չէր: Այդ տարիներին, Թեհրանում, երբ նկարչին չէին ծանօտում, նրան աշխատանք չէին տալիս: Յիշում եմ, նրանք մետաքսեայ կտաւի վրայ երեխաների դիմանկարներ էին գծում, իսկ կանայք դրանցից շոր էին կարում: Մեքայելը նման աշխատանքներով մի կերպ պահում էր իր ընտանիքին: Որպէս մարդ՝ նա շատ համեստ էր եւ համբերատար: Այդ ժամանակ ես թէեւ հագիւ 5-6 տարեկան էի, բայց այն տպաւորութիւնը որ նա եւ իր ընտանիքը իմ վրայ թողել են, մինչեւ այսօր չի կորցրել իր ոյժը:

Յաւօք սրտի, հայրս երկար կեանք չունեցաւ: Ինը տարեկան էի, երբ նա մահացաւ: Այդ տարիներից իմ մէջ ծնունց նկարելու սէրը: Դպրոցում, երբ դասագրքիս նկարները չէի հաւանում, դրանք փոխարինում էի իմ գծած նկարներով...:

Այդ շրջանին էր, որ Մանուկ Մարտիրոսի հովանաւորութեամբ ինձ ուղարկեցին Իսպահան, որպէս գիշերօթիկ ուսանող: Մանուկ Մարտիրոսը Պարսկաստանում ծանօթ էր որպէս հայաստանասէր եւ էջմիածնասէր մարդ: Հետագայում իմացայ, որ նա վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի համար պարսիկ վարպետների ձեռքով պատրաստել էր տուել սաղափից կաթողիկոսական մի գեղեցիկ գահ, որը գաղտնի ճանապարհներով հասցրել էր էջմիածին...:

Երբ աւարտեցի Իսպահանի դպրոցը, վերադարձայ Թեհրան: Հօրս մահուանից յետոյ մայրս մեծ դժուարութիւններով էր մեծացնում իր չորս երեխաներին: Նկատի ունենալով այդ պարագան, սկսեցի գնալ նկարիչների մօտ եւ օգնել նրանց, որոնք սինեմայի եւ առեւտրական գանազան ապրանքների գովազդներ էին նկարում: Նրանք ինձ

շատ քիչ փող էին վճարում, որը տալիս էի մօրս: Մայրս ուրիշների համար կար անելով մի կերպ հոգում էր ընտանիքի կարիքները: Կեանքը հեշտ չէր, բայց ինձ առաջարկուած աշխատանքները ես անում էի սիրով, դրա համար էլ երբեք ձանձրոյթ չեմ զգացել կեանքում: Թէեւ սիրում էի իմ ընկերներին եւ յաճախ լինում նրանց հետ, բայց զգում էի որ ես տարբեր հետաքրքրութիւն, տարբեր հեռանկարներ, տարբեր պարտաւորութիւններ ունէի, մի հանգամանք՝ որը ինձ մղում էր ուսման եւ աշխատանքի: Թէ՛ սովորում էի, թէ՛ աշխատում:

Այդ տարիներին Թեհրանում ապրում էր Սոեհլի անունով մի այտուի պարսիկ նկարիչ, որի կինը հայ էր: Նա աշակերտել էր Քամալ Ալ Մուլլը համբաւաւոր պարսիկ նկարչին (1847-1940): Սոեհլուն ինձ ծանօթացրել էր իր շատ մտերիմ ընկերը, իրանահայ բանաստեղծ-նկարիչ Դեւը (Մարգար Ղարաբէկեան), որը նոյնպէս աշակերտել էր Քամալ Ալ Մուլլին: Սոեհլին պատահած ինձ կանչում էր իրեն օգնելու: Նա պատուէրներ էր ստանում եւրոպացի նկարիչներից card postal-ներ պատրաստելու: Այդ աշխատանքը ինձ համար լաւ եկամտուտի աղբիւր էր: Նա ինձ ուրիշ գործ էլ էր տալիս: Այնպէս որ, երբ գիշերը տուն էի գալիս, գրպանումս բաւական փող էր լինում:

Մի առիթով Սոեհլին ինձ հարցրեց.

«Պալատում քեզ համար մի գործ կայ, կ'անե՞ս»:

Մտածեցի որ Սոեհլու առաջարկը լաւ փող վաստակելու միջոց կարող էր լինել:

«Ի՞նչ է հարկաւոր անել», հարցրի:

«Դռների վրայ բարակ գծեր պէտք է քաշես եւ անկիւններին փոքր ծաղիկներ նկարես», ասեց Սոեհլին:

Համաձայնեցի, բայց խնդրեցի նախ մի հատ պատրաստել, որպէս նմոյշ եւ եթէ հաւանեն, շարունակել աշխատանքը: Նմոյշն արժանացաւ պալատի հաւանութեան:

Այդ տարիներին լաւ բանուորի օրավարձը երկու թուման էր: Սոեհլին թելադրեց երեսուն թուման պահանջել:

Հարցրի թէ այդ գումարից ինք պահանջ ունէ՞ր, որին Սոեհլին բացասական պատասխանեց:

Ահա այդ ժամանակ էր որ ես առաջին անգամ Պարսկաստանի

թագաւորին հանդիպեցի անսովոր պայմաններում: Աշխատում էի, մէկ էլ նայեմ մէկը փղաւելով գալիս է իմ ուղղութեամբ. երբ մօտեցաւ ինձ, հարցրեց.

«Էդ երեսուն թումանանոց վարպետն ո՞ւր է»:

Երբ իմացաւ որ ես եմ, զարմացած ուշադիր նայեց ինձ, գլուխը շարժեց, «խօսք չունեմ» ասեց, ու արագ հեռացաւ...:

Երեք օր աշխատել էի արդէն: Ստացած մեծ աշխատավարձիս գումարը մի լաւ գործ արած լինելու գոհունակութիւնը մեծ բաւարարութիւն պատճառեց ինձ»:

Ա.Կ. Այդ ժամանակ քանի՞

տարեկան էիր:

Է.Ա. Տասն չորս. հասակս էլ մի բան չէր:

Ա.Կ. հասակդ հիմի էլ մի բան չէ...: Այս կապակցութեամբ մի բան պատմեմ քեզ, էդիկ: Գեւորգ էմինը, վարդգէս Պետրոսեանն ու ես քայլում ենք Երեւանում 1968ին, երբ հրաւիրուել էի Երեւանի 2750ամեակի տօնակատարութիւններին: Ես երկուսի մէջտեղում էի: Էմինը իրեն յատուկ շարաճիճի ժպիտով նայեց ինձ ու հարցրեց.

«Զսակացայ Ասատուր, այսօր ինչու՞ այդքան ուրախ ես»:

«Ուրախ եմ, ասեցի, որովհետեւ միշտ չէ որ ինձ բախտ է վիճակուած քայլել հասակով ինձնից աւելի կարճ երկու անուանի գրողների հետ...: Իմ հասակն էլ մի բան չէ, էդիկ, բայց միութարոււմ եմ այն իրողութեամբ որ էմինը, վարդգէսն ու Հրաչեայ Ղափլանեանը ինձնից աւելի կարճ են հասակով...:

Ա.Կ. Պալատի համար կատարած աշխատանքը լաւ հետեւանքներ ունեցա՞ւ:

Է.Ա. Բոլոր նրանք, ովքեր լսում էին այդ մասին, ինձ աշխատանք էին առաջարկում:

Ա.Կ. Իսպահանից յետոյ ուսումը որտե՞ղ շարունակեցիր:

Է.Ա. Միջնակարգ ուսումս ստացել եմ Թեհրանի Թամազոն դպրոցում, ուր կարգ-կանոն հասկացողութիւնը գոյութիւն չունէր: Մեր դասարանում թաքսու վարորդ անգամ կար...: Դպրոցում աշակերտներին թոյլատրուած էր նոյնիսկ ծխել: Աշակերտները թէ՛ աշխատում էին, թէ՛ սովորում:

Իսլամական յեղափոխութիւնից առաջ, Թեհրանում կար մի պարտադիր միջոցառում. երբ թագաւորն իր ճանապարհորդութիւններից վերադառնում էր մայրաքաղաք, փողոցներում «Բարի Գալուստ»ի կամարներ էին սարքում: Մի առիթով այդ աշխատանքն աւելի լաւ կազմակերպուած տեսնելու նպատակով, պատասխանատուները կամարաշինութեան պայմանագիրը տուել էին Թալբերք անունով բելգիացի մի նկարչի: Թալբերքը եկել էր մեր դպրոցը, նկարելու ունակութիւն ունեցող եւ քիչ վարձատրութեամբ աշխատելու պատրաստ մի ուսանող գտնելու նպատակով: Մեր տեսուչը, Պրն. Սալբըր, ինձ էր յանձնարարել:

Բացի կամարաշինութիւնից, բելգիացի նկարչին սկսեցի օգնել նաեւ ուրիշ գործերում: Յաւելեալ աշխատանքի պէտք ունէի, քանի որ ինձնից փոքր երկու եղբայրներս եւ քոյրս մեծանում էին եւ ընտանիքի կարիքը շատանում էր:

Լաւ վարձատրութեամբ սկսեցի աշխատել նաեւ թերթերի գովազդների բաժնում: Ահա այդ շրջանին էր որ Սոեհլին ինձ ծանօթացրեց Պովմաս Թովմասեանին, որին Պապիկ էին անուանում, իր բարեսիրական արարքների համար: Պապիկի եղբայրը աղի արտադրութիւն ունէր եւ նրան հարկաւոր էր մի գովազդ, որը ցոյց տար աղամանից աղի սահուն թափուելը: Երբ Պապիկը աղի հետ կապուած իմ գովազդը տեսաւ, խոստացաւ ինձ ուրիշ գործեր եւս տալ: Մի առիթով նա ինձ ծանօթացրեց Պարսկաստան նոր ժամանած էլմոյ Փալես անունով իտալացի ճարտարապետի հետ, որը ազնիւ ու շնորհալի մարդ էր: Նա իմ գծագրելու եւ նկարելու ոճը շատ էր հաւանել: Էլմոն մի առիթով ասեց ինձ.

«Գիտեմ որ ուզում ես ճարտարապետ դառնալ. ես քո աշխատանքի կարիքն ունեմ. դու ինձ օգնիր, ես էլ քեզ կ'օգնեմ, որպէսզի ճարտարապետութեան հիմնախնդիրներին ծանօթանաս»:

Շուրջ երեք տարի միասին աշխատելուց յետոյ, նրա խորհրդով մեկնեցի Իտալիա:

(Շարունակելի)

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՍԻՏԻԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻ ԸՍՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸՍՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
(626) 797-7680

Կինը Նուաճելու ՍոցիալաԾ Միջոցներ (Յատուկ՝ Տղամարդոց Համար)

1) Եղէք անկեղծ: Չարժէ ապաւինիլ յամառութեան ու ճնշումներուն, ատով միաւորներ չէք վաստակիր: Անընդհատ կրկնելով, որ ան զեղեցիկ է, կամ ալ ամբողջ օրը անոր հեռաձայնելով, դուք անոր ուշադրութիւնը չէք գրաւեր: Եթէ դուք, հակառակը, անմատչելի թուիք կնոջ ու ձեւացնէք, թէ չէք նկատեր զինք, դարձեալ դժուար թէ յաջողութեան հասնիք: Թէ՛ մէկը, թէ՛ միւսը ընդամէնը անհատնութեան դրսեւորումներ են:

Ատոր փոխարէն եղէք անկեղծ: Եղէք այնպիսին, ինչպէս էք: Մի պահէք ձեզի այնպէս, կարծես կինը որեւէ առարկայ է, որ դուք կը փորձէք նուաճել: Անոր հետ վարուեցէք, ինչպէս կնոջ հետ, որուն յարգանքին կը փորձէք արժանանալ: Փորձեցէք աւելի լաւ հասկնալ զինք: Հետաքրքրուեցէք անոր գործերով, նպատակներով: Պատասխանեցէք անոր զանգերուն: Եթէ որեւէ բան կ'ընէք անոր համար՝ սրտանց ըրէք: Եթէ ան կը հետաքրքրէ ձեզի՝ սորվեցէք գնահատել անոր կեանքի բոլոր կողմերը: Իսկ ան ալ, իր հերթին, պիտի սորվի գնահատել, յարգել, վստահիլ ձեզի:

2) Ինքնավստահ եղէք: Վստահութիւն ձեր խօսքին մէջ, իսկ աւելի շատ՝ գործողութիւններու մէջ: Ան պիտի զգայ այդ վստահութիւնը ձեր ձայնին, աչքերուն, շարժումներուն մէջ: Դուք ձեր վստահութեամբ կարծես անոր կը յայտնէք «ես այն տղամարդն եմ, որ քեզի պէտք է: Ես մտադիր եմ հասնելու այն բանին, որ դուն իմս դառնաս»: Ան անպայման պիտի զգայ ատիկա, առանց բառերու:

Եթէ ձեզ տանջէք անվստահութեամբ ու խանդով, դուք ընդամէնը պիտի վանէք զինք: Պիտի զրկուիք առողջ շարաբերութիւններու բոլոր հնարաւորութիւններէն: Ինքնավստահ եղէք ու օգտուեցէք անոր սիրտը գրաւելու ձեր հնարաւորութիւններէն:

3) Եղէք ինքնաբերական: Ինչքան կը մեծնանք այդքան աւելի ծրագրուած ու համակարգուած կը դառնայ մեր կեանքը: Մեր իւրաքանչիւր օրը ծրագրուած է ու երբեք ժամանակը չի բաւականացներ ամէն ինչին: Քիչ մը շեղիք ձեր ծրագրերէն, կրցէք ինքնաբերական ըլլալ:

Պէտք է ծրագրել հանդիպումը՝ պարզապէս հեռաձայնեցէք անոր ու առաջարկեցէք, օրինակ, լեռ բարձրանալ ու այնտեղ դիմաւորել արշալոյսը, կամ ալ քաղաքին մէջ զբօսնել զիշերը, հրաւիրեցէք զինք թատրոն կամ

համերգի: Մեր շուրջը ամբողջ աշխարհ մը կայ, որ կարելի է բացայայտել միասին առանց ծրագրելու: Կեանքի լաւագոյն պահերը ինքնաբերական են, ու մենք երբեք անոնց մասին նախօրօք չենք գիտեր: Իսկ ծրագրուած ժամադրութիւնները քիչ մը ձանձրալի են, եղէք աւելի իւրօրինակ:

4) Յարգանք դրսեւորեցէք: Տղամարդիկ երբեմն կը մոռնան, որ կնոջ հետ կարելի է վարուիլ այնպէս, ինչպէս ընկերոջ հետ: Կինը արժանի է այլ վերաբերմունքի: Կանոն առաջին՝ երբեք մի վիճիք անոր հետ, մի ըսէք վիրաւորական բառեր, ատիկա զգուշ լի է: Միթէ՞ կը փափաքէիք, որ հետագային ոեւէ մէկը այդպէս խօսէր ձեր աղջկան հետ:

Անոր առջեւ բացէք դուռը, օգնեցէք նստելու սեղանին շուրջ, աթոռը առաջ բերելով: Յոյց տուէք, որ ան ձեզի համար կարեւոր է:

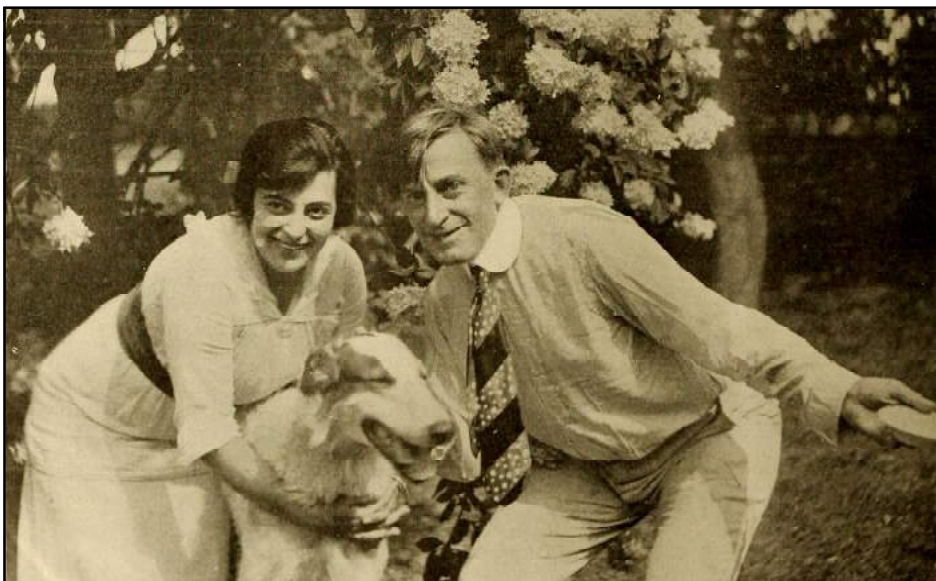
5) Հետաքրքրեցէք զինք: Կանանց կը գրաւեն կիրթ, խօսքին լաւ տիրապետող տղամարդիկ: Միտքը ամենահզօր գէնքն է տղամարդոց գինանոցին: Ձգտեցէք ամէն օր որեւէ նոր բան ուսումնասիրել, մանաւանդ այն բնագաւառին մէջ, որ կը հետաքրքրէ կինը: Ձեր գրոյցները դարձուցէք բովանդակալի: Խօսեցէք անոր հետ այն ամէնի մասին, որ ձեզի կը հետաքրքրէ:

Բնականաբար դուք կրնաք կինը գրաւել ձեր արտաքինով կամ դրամատանային հաշիւով, բայց անոր հոգիին տիրանալ դուք պիտի կարենաք միայն ձեր անձնային յատկանիշերով:

6) Համբերատար եղէք: Տղամարդու համբերութիւնը կը գրաւէ կինը: Դուք ձեր համբերութեամբ կարծես անոր կը հասկցնէք՝ ես պատրաստ եմ սպասելու, քանի որ դուք աժանի էք ատոր: Կարեւոր է մնալ անկեղծ ու ազնիւ, անոր հանդէպ յարգանք դրսեւորել, գնահատել իբրեւ կին: Այդ պարագային դուք հնարաւոր է ստանաք երկար սպասուած մրցանակը: Իսկ եթէ ոչ՝ ուրեմն այդպէս ալ պէտք է ըլլար: Կեանքի իւրաքանչիւր պահը փորձառութիւն է, որմէ պէտք է հրաժարիլ:

7) Եղէք առնական: Աշխարհի մէջ բազմաթիւ տղամարդիկ կան, որոնք կ'ապրին առանց կիրքի ու նպատակի: Անոնք չեն ուզեր խոցուած ըլլալ ու ատոր համար ալ կը վախնան անկեղծանալէ կնոջ հետ: Անոնք կը նուաճեն կնոջ սիրտը, իսկ յետոյ կը լքեն զինք, քանի որ կը վախնան լքուած ըլլալէ: Իրականութեան մէջ նման վարքագիծը ձեզի ոչ թէ առնական

Չապէլ Մանկասարեան Ամերիկեան Համար Հարժանկարի Առաջին Դերասանուհին

20-րդ դարու սկիզբը Պրոտոնէյի թատերական բեմահարթակներուն վրայ փայլող Ֆլորա Չապէլը ծնած է 1880-ին, Կ. Պոլիս, ամերիկեան «Ռոպերթ» քոլէճի շրջանաւարտ, հետագային ճանչցուած ամերիկահայ գրող, պատմաբան, աստուածաբան եւ փիլիսոփայ Մանկասար Մանկասարեանի եւ Ագապի Ալթունեանի ընտանիքին մէջ:

Հագիւ փրկուելով Օսմանեան կայսրութեան կազմակերպուած հայերու ջարդերէն՝ անոնց ընտանիքը կը հանգրուանէ Շիքակոյի մէջ:

Չապէլի միակ երագանքն էր մեծ բեմի դերասանուհի դառնալը: Եւ 19 տարեկանին, դժուարութեամբ ստանալով ծնողներուն համաձայնութիւնը, ան համարձակ որոշում կը կայացնէ մեկնելու Նիւ Եորք՝ բաւաջիւրէն նուաճելու Պրոտոնէյը:

Դերասանական եւ երաժշտական բացառիկ տաղանդը, զեղեցիկ սոփրանօն, արեւելեան ինքնատիպ արտաքինը եւ գումարած եռանդուն նպատակաուղղուածութիւնը շուտով յաջողութիւն կը բերեն երիտասարդ աղջկան պրոտոնէյեան շարք մը

ներկայացումներու մէջ: 1905-ին Ֆլորա Չապէլ բեմական անունով կատակերգական ժանրի արդէն ճանչցուած դերասանուհին կ'ամուսնանայ Պրոտոնէյի musical-ներու ուշագրաւ դէմք Ռայմոնտ Հիչքոքի հետ: Ամուսնական գոյգը միաժամանակ ե'ւ յաջողութեամբ կը խաղար միասին թատրոնի մէջ, ե'ւ համատեղ բեմադրութիւններ կ'իրականացնէր:

Ֆլորա Չապէլ Մանկասարեան-Հիչքոքը դարձաւ նաեւ առաջին կին դերասանուհիներէն մէկը ամերիկեան համր շարժանկարի մէջ՝ խաղալով շարք մը կատակերգական ֆիլմերու մէջ: Անոր առաջին ֆիլմերն էին 1915-ին նկարահանուած «Օղակապոչ Ռինգեղջիւր» եւ «Գիւղական Վիճաբանութիւն» ֆիլմերը: Յատկապէս մեծ յաջողութիւն ունեցաւ 1916-ին նկարահանուած «Կարմիր Այրի» շարժանկարը: Այսպիսով, Ֆլորա Չապէլը փաստօրէն կը հանդիսանայ նաեւ առաջին հայ շարժանկարի դերասանուհիներէն մէկը:

Մահացած է 1968-ին, Նիւ Եորքի մէջ:

Կալկաթայի Գեմարանի Սաները Երեւան Տեղափոխուած են

31 Մարտին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինի նախաձեռնութեամբ եւ Ֆինանսաւորմամբ, Պարետատան եւ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան համակարգմամբ, կազմակերպուեցաւ յատուկ չուրթ՝ իրականացնելու Հնդկաստանի մէջ գործող Կալկաթայի Հայոց Մարդասիրական ճեմարանի 68 սաներու եւ անոնց ուսուցիչներու Հայաստան փոխադրումը: Այս մասին

կը տեղեկացնէ Հայկական միասնական տեղեկատուական կեդրոնը: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինի հովանիի տակ Հնդկաստանի մէջ արդէն երկու հարիւրամեակ գործող Կալկաթայի Հայոց Մարդասիրական ճեմարանը հանրակրթական դպրոց է, ուր կ'ուսանին աշակերտներ հիմնականօրէն Հայաստանէն, Իրանէն, Սուրիայէն, Իրաքէն եւ այլ երկիրներէ:

կը դարձնէ, այլ թուլամորթ: Ատոր համար ալ, եթէ կ'ուզէք նուաճել կինը, եթէ ան ձեզի համար կարեւոր է, մի վախնաք, ցոյց տուէք, որ կը գնահատէք զինք, կը յարգէք,

կ'աջակցիք: Կարեւորը, որ ձեր կողքին ան ինքզինք առանձնապատուկ զգայ: Այդ պարագային հաւանական է, որ ան խենթի պէս պիտի սիրահարի ձեզի:

Վճռականութիւնը Անպարտելի

Ռ. ԿՈՐԻԻՆ

Աննախադէպ իրականութեան դէմ յանդիման ենք կանգնած, արդէն շուրջ երկու ամիս է աշխարհը ահապահալի տագնապի մէջ է, այս աննախընթաց համաճարակը (Covid 19), փակել է դուռ ու դարբաս ընտանիքներին բանտարկելով տներում: Մանրադիտակով հազիւ տեսանելի այս միկրովայրոսը աշխարհի բնական կեանքը ալեկոծել, խուճապ ու տագնապ է առաջացրել՝ մեկուսացում, ինքնագուպում խրախճանքներից, հանդիսութիւններից եւ շփում հանդիպումներից: Անցեալում պանդեմիաներ եղել են մարդկային գոհեր խլելով, բայց ոչ սրա յանգոյնը, այս մէկը տարբեր է իր տարողութեամբ եւ տարածուելու ուժգնութեամբ, այնպէս որ աշխարհը լուրջ հետամուտ է գայն չէզոքացնել, քանզի անուշադրութիւնը մեծ աղէտների հետեւանք կ'ունենայ, ինչպէս արդէն բաւական մեծ թւով մարդիկ են գոհուել: Աշխարհի կարգ ու սարքը խառնուել եւ սահմանները փակուել են: Աշխարհի երկրներից մէկն էլ մեր պաշտելի հայրենիքն է եւ այն բոլոր երկրները ուր ապրում են մեր քոյր ու եղբայրները անվերապահ նկատառումներով պայքարում են այս մարդակեր եւ անտես հրէշի դէմ: Անշուշտ պէտք է վհատել մեր աշուղ Զիւլանի հանճարեղ խօսքով՝ սա էլ կը գայ ու կերթայ, այն ինչ կարեւոր է առողջապահութեան նուիրեալների խորհուրդներին ու յորդորներին ունկնդիր՝ խաղաղ հոգով ու սրտով, առանց խուճապի մատնուելով շարունակենք մեր կեանքը զսպուածութեամբ մինչեւ աներեւոյթ սաղայէլի վերջը տրուի:

Այս պայմաններում, եկող ապրիլեան օրերին ընդառաջ ենք գնալու եւ տօնելու սրբ. Զատիկը եւ ոգեկոչելու մեր Բիւրաւոր Նահատակների յիշատակը: Անտարակոյս կը նշենք տօնը զգուշաւորութեամբ մեր բնակարաններից ներս եւ կ'ոգեկոչենք մեր ազգի ցեղասպանութեան մէկ ու կէս միլիոնից աւելի մեր անմեղ գոհերի սրբ. յիշատակը հաստատակամ մեր պահանջատիրութեան պայքարի մէջ մեր ձայնը լսելի դարձնելով լրատուական ցանցերով եւ հեռուստատեսութեամբ:

Գալով մեր գատակական տօնին, ինչպէս գիտենք Յիսուս-Քրիստոսի Հրաշափառ Յարութեան տօնն է, որին մենք հայերս Սրբ. Զատիկ ենք կոչում, որը նշանակում է՝ ազատում, անցում, փրկութիւն... քրիստոնեայ աշխարհը մեծ ուրախութեամբ է տօնում Յիսուսի Յարութիւնը, որն է՝ յաղթանակ մահուան դէմ: Սրբ. Զատիկը մեր կրօնական մեծ տօներից է, զարնան եղանակին զուգընթաց, երբ ձմեռը հալուող ձիւնների պէս քաշուում է դէպի սպիտակափառ փայլատակող զազաթները գարուն է գալիս, նոր կեանք, ընձիւղուած բնութիւն? կանաչութեամբ ծաղկածիծաղ զգեստով: Սրբ. Զատիկը ժողովրդականացած եւ սիրուած տօներից է՝ խրախճանքներով եւ իւրաքանչիւր սովորութիւններով, ինչպէս՝ ձու ներկելը, ձուախաղը եւ այլ աւանդութիւններ:

Այս տօնը մեզ խորհել է տալիս, որ այս թագաժահրախտն (Corona Virus) էլ աշխարհի գիտնականների միջոցով պատուաստը կը եաշտնաբերուի եւ վերջ կը տրուի մտավախութիւններին, բոլորիս ակնկալիքն է շուտափոյթ կասեցում, որպէսզի մարդկութիւնը ձեռքազատուի այս մահաբեր համաճարակից:

Այդ առումով մտահոգութիւնները զգալի են, սակայն կեանքը շարունակուում է բարու եւ սիրոյ ցանկութիւններով:

Յեղափոխական Ժիրայրը

Շարունակուած էջ 6-էն

Եօզկատի իշխանութեան: 12 օրուան դատավարութենէն ետք Ժիրայր կը մահանայ կախաղանի վրայ, 24-25 Մարտ 1894 թուականին, Եօզկատի մէջ: Իր մարմինը շրջան մը զանազան ազգայիններու տուններու բակին մէջ թաղուելէ ետք, 1908 թուականին Օսմանեան Սահմանադրութենէն ետք անոր մարմինը կը թաղուի Եօզկատի Ս. Աստուածածին եկեղեցու բակը:

Օսմանեան Սահմանադրութենէն ետք Ժիրայրը համասօմանեան իմաստով կը դառնայ համիտեան բռնապետութեան դէմ պայքարի դրօշը պարգած եւ այդ ճամբուն վրայ նահատակուած առաջին հերոսներէն մին:

Երբ կը կարդայի Ժիրայր յեղափոխականի կեանքի պատմութիւնը, աչքիս առջեւէն տողանցեցին անցնող վերջին 150 տարուան ընթացքին հայ ժողովուրդին ապրած անկումային ու վերելքի տարիները: 1850-1915 շրջանի Հայաստան երկրի ազատագրութեան պայքարները: 1915-1923 Հայոց Ցեղասպանութիւն, Արեւմտեան Հայաստանի կորուստ, 1.500.000 մարդկային գոհերով: 1918-ին 10.000 քառ. քլմ. Արեւելեան Հայաստանի տարածութեան վրայ հայկական առաջին անկախ հանրապետութիւն, 750.000 բնակչութեամբ, հազար տարուան ընդհատումէն ետք: Ապա 1920-1990 եօթանասուն տարուան

սովետական ժամանակաշրջան: 29.000 քառ. քլմ. տարածութեան վրայ ժողովուրդին թիւը 1990-ին կը հասնէր շուրջ երեք միլիոնի:

Եօթանասուն տարուան ընթացքին Հայաստանի մէջ զարգացաւ ուսում, գիտութիւն, գրականութիւն, արուեստներ, քաղաքաշինութիւն, երեւանը ոչինչէն դարձաւ շրջանի գեղեցկագոյն քաղաքներէն մին: Ապա 1991-ին հռչակուեցաւ հայկական երրորդ հանրապետութիւնը: Այս շրջանին էր որ տեղի ունեցաւ, երկար պայքարէ ետք, Արցախի նահանգի ազատագրումը եւ անկախութիւնը, 10.000 քառ. քլմ. տարածութեամբ:

Այսօր հայկական պետութիւնը ամէն ջանք կ'ընէ զարգացած պետութիւններու շարքին դասուելու համար:

1915-ի Ցեղասպանութենէն ետք հայութեան ողջ մնացած մէկ մասը ցրուեցաւ աշխարհի չորս կողմը, ստեղծելով հայկական սփիւռք հասկացութիւնը: Ներկայիս զանազան երկրներու մէջ ունինք հայկական գաղութներ իրենց եկեղեցիներով, դպրոցներով, ակումբներով, պատմական կուսակցութիւններով, միութիւններով: Հայութեան թիւը հայկական սփիւռքի մէջ կը հաշուէ մօտ 7.000.000:

Այսօր մենք կը դիմաւորենք գալիք օրերը ու տարիները այն հաւատքով՝ որ ապագան Հայաստանի եւ հայութեան բարօրութիւն պիտի բերէ:

Կորսուած Զնարաւորութիւններ

Շարունակուած էջ 11-էն

նիքի համար լման տարի մը ամսական 500 տոլար դրկուած է:

Զերմօրէն կը շնորհաւորենք Անուշ Պեժանեանը այս խիստ շահեկան աշխատանքին համար եւ իրաքահայերու նուիրուած այս

աւարտաթէզի եւ ուսումնասիրութիւնը ընտրելու համար, մաղթելով իրեն նորանոր հրատարակութիւններ:

Յ.Գ.
Գիրքէն օրինակ մը ունենալու համար կարելի է դիմել հեղինակին՝ anush.bezhanyan@gmail.com

Սերժ Սարգսեանը Կասի

Շարունակուած էջ 2-էն

յայտարարելով, որ ապրիլեան քառօրային զանգով կասեցուել է հայկական գրոհը: Նա նկատի ունի ի հարկէ Մոսկուայում գլխաւոր շտաբերի պետերի մակարդակով պայմանաւորուած զինադադարը, որի առնչութեամբ էլ մի բաւականին տարօրինակ յայտարարութիւն էր արել Սերժ Սարգսեանը: 2016 թուականին Դմիտրի Կիսելյովին տուած հարցազրոյցում նա խօսելով այդ պայմանաւորութեան մասին նշել էր, թէ չի տիրապետում այդ հանդիպման մանրամասներին: Ինչ համատեքստով էլ ասուած լինի այդ խօսքը, աներկբայ է, որ առնուազն տարօրինակ է, երբ գերագոյն գլխաւոր հրամանատարը նշում է, որ մանրամասնօրէն չէր տիրապետում պատերազմի օրերին իր գլխաւոր շտաբի պետի եւ հակառակորդի շտաբի պետի բանակցութեան, հրադադարի մասին պայմանաւորութեան մանրամասներին:

Եուրի Նաչատուրովը Սերժ Սարգսեանին չէր փոխանցել այդ մանրամասները, թէ՛ դրանք այն-

պիսին էին, որ Սարգսեանի համար աւելի նպատակաշարժար էր աւել, թէ չի տիրապետում դրանց, քան դրանց համար ստանձնել քաղաքական պատասխանատուութիւն: Թէ՛ Սերժ Սարգսեանն ակնարկում էր, որ Եուրի Նաչատուրովը լինելով Հայաստանի գլխաւոր շտաբի պետ, գործնականում աւելի շատ մոսկովեան տիրոջութեամբ էր գործում, քան հայաստանեան շահերի: Ըստ երեւույթին, այդ ակնարկով Սերժ Սարգսեանը Կիսելյովի հետ հարդորմանը պարզապէս պատերազմի համար պատասխանատուութիւնը դնում էր Մոսկուայի վրայ, հերթական անգամ, քանի որ ապրիլեանից յետոյ նա եւս երկու անգամ բաւականին թափանցիկ ակնարկ է արել այդ կապակցութեամբ:

Կը գնայ Սերժ Սարգսեանն ապրիլեան քառօրեայ պատերազմի հանգամանքներն ուսումնասիրող յանձնաժողով: Կամ, աւելի շուտ, հետաքրքրում են յանձնաժողովին հէնց այդ՝ պատերազմի բռնկման քաղաքական կամ աշխարհաքաղաքական մանրամասները: «ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA

\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.

\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State: ----- Zip Code: -----

Country: -----

Tel: ----- Email: -----

SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND

Զօրացիկը
Օժանդակելը
Փրկելը

www.syrianarmenianreliefund.org

Syrian Armenian Relief Fund
P. O. Box 1948
Glendale, CA 91209-1948

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ ՊԱՐԶ Է ԵՒ 9 ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՎ ՀԱՐՑԱԽՈՅԶ

ՀԱՍԱՅՆՔՆԵՐԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑԷՔ
 ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ
 ԱՄԷՆ ԱՆՁ ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԱՅՍՈՐ

CaliforniaCensus.org